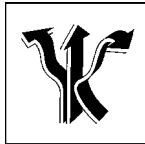

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“СТРАХУВАННЯ”
(для бакалаврів, спеціалістів)**

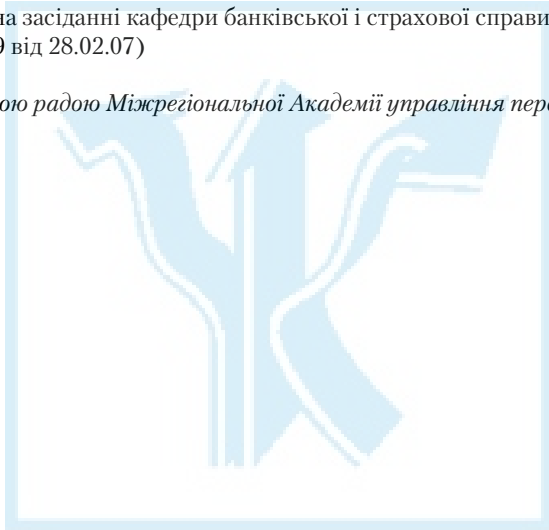
МАУП

Київ 2008

Підготовлено доцентом кафедри банківської та страхової справи
В. Д. Бігдашем

Затверджено на засіданні кафедри банківської і страхової справи
(протокол № 9 від 28.02.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Бігдаш В. Д. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Страховання” (для бакалаврів, спеціалістів). – К.: МАУП, 2008. – 86 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, методичні матеріали до семінарських і практичних занять, методичне забезпечення самостійної роботи студентів та контролю знань, зміст дисципліни, теми рефератів, розрахункові завдання для контрольної роботи, методичне забезпечення контролю знань, питання для самоконтролю, тести, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета вивчення дисципліни — здобути ґрунтовні теоретичні знання з питань теорії створення та практичного застосування конкретних механізмів страхового захисту майнових інтересів юридичних і фізичних осіб на випадок настання ризикових ситуацій, організації страхового ринку та страхових компаній в умовах ринкової економіки.

Завдання дисципліни:

- вивчення сутності, ролі та механізму страхування, що сприятиме формуванню високого рівня знань для ефективного застосування в галузі страхування та використання можливості страхового захисту в роботі та особистому житті;
- вивчення засобів організації та розвитку страхового ринку й державного регулювання страхової діяльності;
- здобуття знань з основних видів страхування життя, майнового страхування і страхування відповідальності, перестраховання з позицій здобутків вітчизняного та зарубіжного досвіду;
- набуття вмінь аналізувати ринок страхових послуг, оцінювати фінансову стійкість страхових компаній.

Предмет дисципліни становлять відносини, що виникають у процесі формування, розподілу та використання страхових фондів.

Методичною основою дисципліни “Страхування” є сучасні економічні теорії та концепції страхування, фінансового менеджменту і теорії економічних ризиків, світовий досвід з теорії та практики організації страхування та надання страхових послуг, розробки провідних вчених і працівників страхового бізнесу країн зі сталою ринковою економікою, які максимально адаптовані до реальних умов розвитку національної економіки, а також теоретичні та практичні досягнення практики страхування на національному страховому ринку. Викладання дисципліни базується на знаннях, здобутих при вивченні дисциплін “Мікроекономіка”, “Макроекономіка”, “Менеджмент”, “Фінанси”, та забезпечує вивчення дисциплін “Фінанси підприємств”, “Страхові послуги”, “Аналіз банківської діяльності”, “Фінансовий аналіз зовнішньоекономічної діяльності”.

Для досягнення мети та завдань вивчення дисципліни студенти повинні виконати запланований обсяг аудиторних занять (прослухати лекції та взяти участь у семінарських та/або практичних заняттях), пройти рубіжний контроль у вигляді відповідей на тестові завдання,

а також виконати самостійну (позааудиторну) роботу у формі письмової контрольної роботи (якщо вона передбачена навчальним планом).

При виконанні контрольної роботи студенти, як правило, повинні проконсультуватися з викладачем (лектором) і узгодити з ним тематику, зміст контрольної роботи у вигляді розгорнутого плану та обов'язкові для використання літературні джерела. При виконанні контрольної роботи студенти повинні використовувати рекомендовану літературу, а також інші джерела інформації (Інтернет та періодичні видання, матеріали страхових компаній з тематики контрольної роботи тощо). Наявність у контрольній роботі оригінальних матеріалів, результатів власних аналітичних досліджень та висновків є необхідною умовою позитивного оцінювання роботи студента.

Завершується процес навчання складанням іспиту (заліку). Питання для підготовки до іспиту (заліку) наведені далі. До іспиту (заліку) допускаються студенти, які опрацювали робочу програму дисципліни в повному обсязі, пройшли всі стадії рубіжного контролю і не мають поточних заборгованостей.

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ПРАКТИЧНИХ ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ “СТРАХУВАННЯ”

Практичне заняття — форма навчального заняття, під час якого студенти детально вивчають окремі теоретичні положення навчальної дисципліни та набувають вмінь і навичок їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідно сформульованих завдань.

Проведення практичного заняття, як правило, базується на попередньо підготовленому методичному матеріалі — тестах для виявлення ступеня опанування студентами необхідних теоретичних положень, завданнях різної складності для розв'язання їх на занятті. Послідовність проведення практичного заняття така:

1. Вступне слово викладача (мета заняття, основні проблеми, що розглядатимуться).
2. Коротке опитування.
3. Самостійне виконання завдань.
4. Аналіз типових помилок.

На практичних заняттях організуються ділові ігри, тематика яких пов'язана з конкретними проблемами страхування або з при-

кладними питання здійснення страхового бізнесу, а також може передбачити завдання ситуаційного моделювання з актуальних проблем страхування тощо.

Підготовка до практичних занять потребує ґрунтовної теоретичної і практичної самостійної підготовки студента. При проведенні цих занять студенти можуть виконувати самостійну роботу як індивідуально, так і невеликими групами.

Семинар — форма навчального заняття, на якому обговорюються попередньо визначені питаннями, до яких студенти готують тези виступів, реферати. Усе це потребує певної самостійної роботи. На кожному семінарському занятті викладач оцінює виступи студентів, їх активність у дискусії, вміння формулювати та обстоювати власну позицію тощо.

Семинар є одним з основних видів практичних занять і ефективним засобом розвитку у студентів культури наукового мислення. Викладач може вирішувати на семінарському занятті такі завдання:

- повторення та закріплення знань;
- контроль знань;
- педагогічне спілкування, творча співпраця;
- узагальнення і оцінювання знань студентів.

Мета семінарів при вивченні дисципліни “Страхування” — ознайомити студентів з особливостями самостійної роботи з літературою, першоджерелами з дисципліни та методикою їх опрацювання, підготувати їх до написання рефератів, сформулювати навички участі в колективних заходах — навчальних прес-конференціях, круглих столах, дискусіях.

Реферат — поліваріантна форма роботи; її використання потребує попередньої роботи як студентів, так і викладачів. До того ж на занятті важливо створити умови, які б стимулювали процес творчості, дискусії.

Дискусія є однією з найпоширеніших форм семінарського заняття. Мета дискусії — виявити відмінності в розумінні питання і у творчій суперечці встановити істину, дійти спільної точки зору. Змістова самостійна підготовка студента в цьому разі — накопичення необхідних знань з теми. Дискусія збагачує зміст вже відомого студентам матеріалу, допомагає впорядкувати і закріпити його.

Прес-конференція застосовується, як правило, тоді, коли йдеться про семінар, на якому розглядаються складні теоретичні проблеми, категорії та формування.

Особливості побудови семінару такі:

- група формулює запитання з проблеми (авторів найбільшої кількості питань зараховують до учасників прес-конференції);
- автори найцікавіших запитань займають місця за столом учасників і задають запитання групі.

Механізм проведення прес-конференцій доволі традиційний. Важливі обмеження в часі, оскільки може втратитися динаміка і весь семінар “розвалиться”. Ця форма цікава для студентів, тут можна виявити їх самостійність і творчість, але коригуючу і оцінюючу роль виконує викладач.

У практиці викладання дисципліни “Страховання” застосовується поєднання таких видів семінарських занять:

- семінар запитань і відповідей;
- семінар — розгорнута бесіда, яка передбачає ґрунтовну підготовку студентів з питань;
- семінар, що передбачає усні відповіді студентів з подальшим їх обговоренням;
- семінар — дискусія за принципом круглий стіл, презентація;
- семінар, що передбачає обговорення письмових рефератів студентів та їх оцінювання;
- семінар — конференція, робота з малими групами;
- семінар — вирішення проблемних завдань, конкретних ситуацій;
- семінар — прес-конференція;
- семінар — “мозкова атака”.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське та практичне заняття 1

Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування

Економічна сутність, необхідність і функції страхування.

Основні терміни та поняття страхування: суб’єкти страхування, об’єкт страхування та страховий інтерес. Страхова вартість, страхова сума та страхова виплата. Плата за страхування: страховий тариф, страховий платіж. Франшиза та її види: умовна та безумовна.

Страховий фонд, способи, форми та історичні етапи розвитку форм його організації. Співстрахування. Взаємне страхування. Комерційне страхування. Державне соціальне страхування.

Принципи страхування: страхового ризику, страхового інтересу, граничної сумлінності, безпосередньої причини, відшкодування, суброгації, контрибуції та ін.

Роль страхування в розвитку сучасних суспільних соціально-економічних відносин.

Література [1–10; 12–18; 28–31; 34–36; 49; 51]

Тема 2. Класифікація страхування

Поняття класифікації страхування, значення та критерії класифікації.

Класифікація за формами проведення страхування. Обов'язкове та добровільне страхування.

Класифікація страхування за об'єктами страхування і видами небезпеки. Сфери страхування.

Класифікація страхування за способами розрахунку страхової виплати. Системи страхової відповідальності: справжньої вартості, “першого ризику”, пропорційної відповідальності, дробової частини, граничної відповідальності, відновлювальної вартості, “нове за старе”.

Література [1–10; 12–18; 28–31; 34–36; 49; 56; 72]

Семінарське та практичне заняття 2

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінювання

Поняття, види, характеристика ризиків та їх класифікація.

Сутність оцінювання ризиків та зміст актуальних розрахунків у страхуванні.

Показники страхової статистики та їх місце в оцінюванні ризиків.

Страхові тарифи і страхові премії, їх види та методики розрахунків для різних видів страхування.

Принципи управління страховими ризиками. Зміст ризик-менеджменту у страхуванні.

Література [12–18; 21; 27–36; 46; 49; 53–58; 64]

Тема 4. Страховий ринок

Поняття та основні категорії страхового ринку.

Страхова послуга та особливості її реалізації. Страховий маркетинг.

Договір страхування: укладення, виконання та припинення.

Поняття комплексного страхового ринку і його компоненти.

Страховий ринок України та тенденції розвитку страхових ринків інших країн світу.

Література [1–10; 12–18; 21; 24–31; 37–43; 47–52]

Тема 5. Страхова організація

Організаційно-правові форми здійснення страхової діяльності.

Порядок створення, функціонування та ліквідації страхової організації.

Принципи управління страховою організацією.

Література [1; 16–18; 33–35; 39; 47–52; 55–56; 61]

Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності

Необхідність і призначення державного регулювання страхової діяльності.

Вітчизняне страхове законодавство, його структура та характеристика окремих складових.

Орган нагляду за страховою діяльністю в Україні та його функції.

Вплив норм міжнародного права на формування законодавчої та нормативної бази регулювання страхової діяльності в Україні.

Література [1–14; 16–18; 33–35; 37–42; 47–50; 55–56]

Семінарське заняття 3

Тема 7. Особисте страхування

Страхування життя і його основні види.

Страхування від нещасних випадків.

Медичне страхування (страхування здоров'я на випадок хвороби, безперервне страхування здоров'я та страхування медичних витрат).

Література [6–9; 11–19; 24–31; 33–43; 47–50; 55–60; 66]

Тема 8. Майнове страхування

Страхування майна від вогню, ризиків стихійних явищ, технічних ризиків та ризиків протиправних дій.

Страхування транспортних засобів та вантажів.

Страхування майна сільськогосподарських підприємств.

Страхування фінансово-кредитних ризиків.

Література [6–18; 24–31; 33–43; 46–50; 55–60; 66; 68]

Тема 9. Страхування відповідальності

Страхування відповідальності на транспорті (власників транспортних засобів та перевізників).

Страхування відповідальності роботодавців та товаровиробників.

Страхування професійної відповідальності.

Література [6–9; 16–18; 24–31; 33–43; 48–50; 55–60]

Тема 10. Перестраховання і співстраховання

Необхідність і сутність перестраховання. Принципи перестраховання. Види і форми перестраховання.

Регулювання процедури перестраховання в Україні.

Співстраховання та механізм його застосування.

Література [1–9; 11–18; 33–43; 48–50; 55–56; 69]

Семінарське та практичне заняття 4

Тема 11. Доходи, витрати і прибуток страховика

Особливості грошового обігу у страховій організації.

Доходи і витрати страховика: склад, економічний зміст і порядок визначення.

Прибуток страховика, його склад і визначення.

Оподаткування страхової діяльності.

Показники фінансових результатів діяльності страхової організації.

Література [1; 6–18; 22; 23; 27–42; 48–50; 55–56; 64; 70]

Тема 12. Фінансова надійність страхової компанії

Поняття і зміст фінансової надійності страховика та засоби її забезпечення.

Страхові резерви, умови їх формування і розміщення.
Показники платоспроможності страховика та порядок їх обчислення.

Література [1; 6–13; 33–35; 38–42; 48; 53–57; 64; 70]

ТЕСТИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ*

Зміст, функції, способи, термінологія страхування

Тема 1. Зазначте, які ознаки найповніше характеризують страховика:

- А. Це суб'єкт підприємництва у формі господарського товариства зі статутним фондом не менше 10 млн євро, оплаченим грошима.
- Б. Це суб'єкт підприємництва зі статутним фондом не менше 1,0 млн євро.
- В. Це суб'єкт підприємництва зі статутним фондом не менше 100 тис. євро.
- Г. Це фінансова установа, що має ліцензію на необхідні види страхування.

2. Комерційне страхування – це:

- А. Фінансовий механізм для компенсації матеріальних збитків, заподіяних собі страхувальником за рахунок власних засобів, накопичених заздалегідь, через товарно-грошові відносини з іншими суб'єктами підприємництва, підприємствами й організаціями.
- Б. Захист майнових інтересів заздалегідь визначених осіб, що постраждали в результаті настання обумовлених подій за допомогою заздалегідь обумовлених виплат з позабюджетних чи бюджетних страхових фондів, створених через товарно-грошові відносини.
- В. Фінансовий механізм для передання клієнтами своїх ризиків страховику, що на договірних засадах компенсує заподіяні його клієнту збитки зі страхового фонду, створюваного страховиком зі страхових платежів клієнтів, що вступили з ним у товарно-грошові відносини і купили в нього особливий вид товару – страхові послуги.

* Можливо кілька правильних відповідей на одне питання.

- Г. Законний спосіб одержання будь-якою особою компенсації в обсязі збитків, заподіяних його майну, здоров'ю, а також збитків, заподіяних третім особам у результаті його діяльності, зі спеціальних фондів, створених шляхом встановлення товарно-грошових відносин.

3. Товариство взаємного страхування — це:

- А. Страхова компанія у формі акціонерного товариства.
- Б. Корпорація (об'єднання) будь-яких комерційних фірм і організацій.
- В. Об'єднання, учасники якого взаємопов'язані загальною діяльністю, не пов'язаною з отриманням прибутку і наявністю товарно-грошових відносин.
- Г. Кілька страхових компаній, об'єднаних у перестраховальний пул, що не здійснює підприємницької діяльності.
- Д. Добровільне об'єднання осіб, що мають загальні (чи одностипні) страхові інтереси і є співвласниками полісів взаємних зобов'язань з покриття обумовлених збитків.

4. Зобов'язання сторін, передбачені в договорі добровільного страхування:

- А. Виконуються відповідно до правил страхування і змісту договору страхування.
- Б. Дають страхувальнику право одержати страхові виплати від страховика в будь-якому обсязі.
- В. Виконуються у строгій відповідності з договором страхування і законодавством.
- Г. Визначаються і виконуються на розсуд сторін договору страхування.

5. Обов'язкове соціальне страхування — це:

- А. Діяльність, що виконується за договором страхування між страхувальником і державою за рахунок останньої.
- Б. Захист страхувальника за рахунок виплат з державних страхових фондів.
- В. Страхування відповідно до законодавчих актів держави за рахунок бюджетних коштів.
- Г. Спосіб одержання державою страхового відшкодування від страховика в безумовному порядку.

6. Самострахування – це:

- A. Діяльність, що виконується за договором страхування між страхувальником і державою.
- B. Страховий захист страхувальника за рахунок його власних фондів.
- B. Страхування, що здійснюється відповідно до законодавчих актів держави, а умови його здійснення встановлюються Кабінетом Міністрів України.
- Г. Спосіб одержання страхового відшкодування від страховика в безумовному порядку.

7. Основне призначення страхування таке:

- A. Захисне і соціально-стабілізуюче.
- B. Захисне, накопичувальне та інвестиційне.
- B. Інвестиційне, розподільче, розвитку операцій на міжнародному фінансовому ринку.
- Г. Відповіді А та В разом.

8. Головне призначення страхування – це забезпечення:

- A. Безперервності процесу економічного розвитку суспільства.
- B. Безперервності процесу соціального розвитку суспільства.
- B. Безперервності процесу виробництва матеріальних благ.
- Г. Високої прибутковості в системі підприємницьких відносин.

9. Інвестиційна діяльність страховика насамперед визначається:

- A. Необхідністю цілком виконати страхові зобов'язання перед клієнтами, наприклад при довгостроковому страхуванні життя.
- B. Прагненням отримати найбільший прибуток на користь хазяїв страховика.
- B. Ризиком можливого знецінення створених страхових фондів у результаті проявів нестабільності фінансової системи країни.
- Г. Бажанням максимально розвинути напрямок страхової діяльності.

10. Захисне призначення страхування реалізується так:

- A. Шляхом забезпечення фінансового захисту страхувальника від можливої шкоди, майнових збитків і втрат, які фактично виникли внаслідок настання випадків, передбачених у договорі страхування.

- Б. За допомогою компенсації будь-яких випадково виниклих збитків і втрат.
- В. Шляхом компенсації прямих збитків за наперед визначеними умовами.
- Г. Компенсацією обумовлених наперед непрямих збитків.

11. Об'єкт страхування — це:

- А. Майно, життя, здоров'я, працездатність, пенсія і відповідальність особи.
- Б. Страхувальний інтерес фізичної чи юридичної особи, що не суперечить закону.
- В. Майновий інтерес, пов'язаний з володінням, розпорядженням чи користуванням майном.
- Г. Відповіді А та В разом.

12. Страхувальником може бути:

- А. Будь-яка фізична особа.
- Б. Будь-яка дієздатна фізична особа.
- В. Будь-яка юридична особа.
- Г. Будь-яка дієздатна фізична чи юридична особа, що має законний страхувальний інтерес.

13. Застрахований — це:

- А. Особа, страхувальний інтерес якої застрахований іншою особою — страхувальником, що уклав зі страховиком договір страхування.
- Б. Підприємство, що застрахувало своє майно.
- В. Особа, щодо страхування якої за її згодою іншою особою — страхувальником укладений договір особистого страхування.
- Г. Потерпіла особа, що повинна одержати страхову виплату.

14. Одержувач страхової виплати за договором страхування, іншим, ніж договір особистого страхування, визначається:

- А. Відповідно до договору страхування.
- Б. За бажанням страховика.
- В. Відповідно до вимог чинного законодавства.
- Г. Відповідно до вимог страхувальника за умови зазнання збитків одержувачем у результаті настання страхового випадку.
- Д. Відповіді А, В та Г разом.

15. Страхова сума — це:

- А. Реальні витрати страхувальника.
- Б. Фактичні витрати страховика.

- В. Імовірність втрат страхувальника.
- Г. Максимально планована сума виплати при виникненні страхового випадку.

16. Страхове відшкодування — це:

- А. Реальні витрати страхувальника.
- Б. Фактичні витрати страховика.
- В. Максимально планована сума виплати при виникненні страхового випадку.

17. Ставка страхової премії при добровільному страхуванні визначається:

- А. За згодою сторін договору страхування.
- Б. За статистичними даними з урахуванням особливостей об'єктів, що страхуються, та їх ризиків, а також попиту/позиції на певну страхову послугу.
- В. За принципом ринкової ціни на страхову послугу.
- Г. За вимогою страховика за встановленим у його правилах базовим страховим тарифом.

18. Призначення франшизи в договорі страхування таке:

- А. Уникнути додаткового ризику страхувальником.
- Б. Зменшити витрати страховика на виплати за невеликими збитками, що можуть бути заподіяні об'єкту страхування.
- В. Це умова постійного перебування застрахованого об'єкта у стані небезпеки.
- Г. Це правило, за яким страховик заплатить максимальну суму страхового відшкодування.

19. Франшиза, встановлена в договорі страхування:

- А. Збільшує вартість страхового полісу.
- Б. Знижує розмір конкретного страхового тарифу.
- В. Має властивість накопичуватися від одного страхового випадку до іншого.
- Г. Завжди відраховується з обсягу нанесеного збитку.

20. Інвестиційна функція реалізується страховиком:

- А. Шляхом прямих інвестицій створених страхових резервів.
- Б. Через фінансових посередників.
- В. Із застосуванням безпосереднього кредитування інших суб'єктів підприємництва.
- Г. На розсуд виконавчої дирекції страховика.
- Д. Виконавчою дирекцією страховика тільки за напрямками, встановленими чинним законодавством.

Тема 2. Принципи страхування, класифікація страхування

1. Обов'язкове страхування – це:

- А. Діяльність, що виконується за договором страхування між страхувальником і державою.
- Б. Страхувальний захист страхувальника за рахунок бюджетних державних фондів.
- В. Страхування, що здійснюється відповідно до законодавчих актів держави, а умови його здійснення встановлюються Кабінетом Міністрів України.
- Г. Спосіб одержання страхового відшкодування від страховика в безумовному порядку.

2. Страхова компанія може здійснювати обов'язкове страхування:

- А. На підставі рішення загальних зборів засновників страховика.
- Б. За наявності відповідної постанови Кабінету Міністрів України.
- В. За наявності ліцензії на цей вид добровільного страхування і досвіду роботи 3 роки.
- Г. Після одержання відповідної ліцензії на цей вид обов'язкового страхування.

3. Ризик, прийнятий на добровільне страхування, повинен бути:

- А. Випадковий, ненавмисний і ймовірний з боку страхувальника.
- Б. Очевидний до моменту видачі полісу.
- В. Визначатися законодавчими актами держави.
- Г. Випадковий і ненавмисний насамперед з боку страхової компанії.

4. Страхувальником за системою справжньої (повної) вартості насамперед буде застраховано:

- А. Особистий новий житловий будинок.
- Б. Старий сімейний рояль.
- В. Старий автомобіль.
- Г. Старий гараж, що планується реконструювати.

5. Принцип граничної сумлінності означає:

- А. Юридично і фінансово обґрунтований інтерес страхувальника до страхування.
- Б. Можливість оцінки об'єкта страхування за згодою сторін договору страхування.

- В. Обов'язок страховика ознайомити страхувальника з умовами страхування та обов'язок страхувальника повідомляти страховику всю інформацію, що прямо стосується об'єкта страхування і його ризиків при укладенні договору страхування і на всіх етапах його виконання.
- Г. Право страховика відмовити у виплаті страхового відшкодування.

6. Принцип страхового інтересу означає:

- А. Наявність відповідного правовим нормам майнового інтересу страхувальника до схоронності об'єкта страхування.
- Б. Можливість оцінки страхової вартості об'єкта страхування за згодою сторін.
- В. Наявність об'єктивного й однозначного критерію кількісної оцінки обсягу майнового інтересу страхувальника на етапі укладення договору страхування.
- Г. Наявність ймовірної і випадкової першопричини виникнення страхового випадку.
- Д. Відповіді А, В, Г разом.

7. Принцип суброгації передбачає:

- А. Право страховика, що виплатив страхове забезпечення за полісом особистого страхування, зажадати відшкодування виплати від прямого винуватця в обсязі заподіяної шкоди.
- Б. Право страховика, що виплатив страхове відшкодування за будь-яким страховим полісом, зажадати відшкодування виплати прямим винуватцем збитку в обсязі виплати.
- В. Право страховика, що виплатив страхове відшкодування за полісом майнового страхування, зажадати відшкодування виплати прямим винуватцем збитку в обсязі виплати.
- Г. Право страховика, що виплатив страхове відшкодування за полісом майнового страхування, зажадати відшкодування збитку з його прямих винуватців у повному обсязі.
- Д. Відповіді А і Г разом.

8. Головна причина (першопричина) страхового випадку повинна визначатися:

- А. Нормативними актами міністерств і відомств.
- Б. На розсуд страхувальника.
- В. Як головна причина настання страхового випадку, що заподіює можливу шкоду, незалежно від волі та бажання сторін.

- Г. Як страховий ризик, зазначений у страховому полісі.
- Д. Відповіді В і Г разом.

9. Принцип сприяння стверджує:

- А. Будь-який страховик, що одержав повідомлення про настання страхового випадку за його полісом, має право звернутися до інших страховиків для спільного покриття отриманих збитків.
- Б. Будь-який страховик, що виплачує відшкодування за об'єктом, що застрахований у кількох страховиків одночасно, має право звернутися до них з вимогою спільного пропорційного покриття збитків.
- В. Усі страховики, що одночасно взяли однакові ризики різних страхувальників, мають право звернутися до них, вимагаючи спільного пропорційного покриття збитків.
- Г. Будь-який страховик, що виплачує відшкодування за таким самим об'єктом, що застрахований від однакових ризиків у кількох страховиків одночасно, має право звернутися до цих страховиків з вимогою спільного пропорційного покриття збитків.

10. Принцип відшкодування реалізується без обмежень за таких видів страхування:

- А. Особистим і відповідальності за заподіяння шкоди особистості.
- Б. Майновим.
- В. Відповідальності за заподіяння шкоди майну і майновому страхуванню.
- Г. За всіх перелічених випадків.

11. Страхові правовідносини належать до таких:

- А. Цивільно-правових.
- Б. Зобов'язального права.
- В. Господарчого права.
- Г. Права власності.
- Д. Відповіді А і Б.

12. Страхове зобов'язання на користь третьої особи означає:

- А. Юридично і фінансово обґрунтований інтерес страхувальника до страхування.

- Б. Можливість одержання страхової виплати спадкоємцем померлого страхувальника.
- В. Необхідність зазначення в договорі страхування вигодонабувача (одержувача страхової виплати) і умов одержання ним належної суми.
- Г. Право потерпілої особи одержати суму за договором страхування відповідальності від іншої особи — винуватця без подання позовної претензії на адресу цього винуватця заподіяних потерпілому збитків чи шкоди.
- Д. Усе перелічене разом.

13. Складовими страхового зобов'язання є такі:

- А. Договір страхування чи страховий поліс, оформлений відповідно до вимог законодавства.
- Б. Умова, що виникає за наявності певних юридичних фактів і правовідносин.
- В. Зобов'язання страхувальника оплатити визначену вартість страхового полісу страховику.
- Г. Право страховика відмовити у виплаті страхового відшкодування в обумовлених випадках.
- Д. Усе перелічене разом.

14. В Україні встановлено такі форми страхування:

- А. Письмовий договір страхування.
- Б. Усний договір страхування.
- В. Добровільне й обов'язкове страхування.
- Г. Державне страхування.
- Д. Проїзний квиток, товарна накладна, багажна квитанція.

15. Майно застраховане повністю за системою справжньої вартості. Страхова сума — 10000 грн. Безумовна франшиза — 10% (страхової суми). Прямі збитки — 3000 грн. Сума страхового відшкодування становить:

- А. 10000 грн. Б. 3000 грн. В. 2000 грн.

16. Майно застраховано за системою першого ризику (застраховано прямі збитки повністю, а непрямі — не більше 30% прямого). Загальна страхова сума — 4000 грн. Безумовна франшиза — 5% (страхової суми). Прямі збитки — 1000 грн, непрямі — 400 грн. **Сума страхового відшкодування становить:**

- А. 1400 грн. Б. 1200 грн. В. 1100 грн.

17. Майно вартістю 5000 грн застраховане за системою першого ризику. Страхова сума – 3000 грн. Безумовна франшиза – 5% (страхової суми). Прямі збитки – 4150 грн. **Сума страхового відшкодування становить:**

А. 4000 грн.

Б. 3000 грн.

В. 2850 грн.

18. Майно застраховано за пропорційною системою. Страхова сума – 2000 грн. Реальна вартість майна – 4000 грн. Умовна франшиза – 10% (страхової суми). Прямі збитки – 3000 грн. **Сума страхового відшкодування становить:**

А. 3000 грн.

Б. 2000 грн.

В. 1500 грн.

19. Майбутній річний дохід застрахований за системою граничної відповідальності. Середній рівень річного доходу за даними за 5 років – 10000 грн. Реально отримано за рік 7000 грн. Коефіцієнт покриття збитку – 50%. Безумовна франшиза – 10% (середнього рівня річного доходу за 5 років). **Сума страхового відшкодування становить:**

А. 4000 грн.

Б. 3000 грн.

В. 1000 грн.

20. Обладнання застраховане за системою відновної (відбудовної) вартості. Страхова сума – 20000 грн. Повна (реальна) вартість обладнання – 40000 грн. Безумовна франшиза – 5% (страхової суми). Прямі витрати на відновлення – 10000 грн. **Сума страхового відшкодування при відновленні майна до попереднього стану становить:**

А. 19000 грн.

Б. 9000 грн.

В. 4500 грн.

21. На певному періоді страхування один і той самий ризик одного майнового об'єкта можна багаторазово страхувати:

- А. До повної реальної вартості майна за будь-якою системою страхування.
- Б. До повної реальної вартості майна тільки за системою першого ризику або граничної відповідальності.
- В. До повної реальної вартості майна тільки за системою відновної вартості “нове за старе”.
- Г. Варіант А, за винятком системи “нове за старе” та граничної відповідальності.

Річна бруutto-ставка страхового тарифу згідно з наведеними даними становить:

- А. 1,25%. Б. 1,83%. В. 2,153%. Г. 1,98%.

5. Таблиця смертності – це:

- А. Упорядкований комплекс взаємозалежних величин, що показують зменшення з віком деякої сукупності одночасно народжених людей.
Б. Система вікових показників смертних випадків, за якими вимірюють частоту в різні періоди життя людей, що доживають до кожного віку.
В. Усе перелічене.

6. Складова страхового тарифу, призначена для формування страхового фонду виплат, це:

- А. Страховий нетто-тариф.
Б. Страховий бруutto-тариф.
В. Чистий прибуток страховика.
Г. Усе перелічене.

7. За галузевою ознакою актуарні розрахунки поділяються на такі:

- А. Особистого страхування.
Б. Майнового страхування.
В. Страхування відповідальності.
Г. Завдань регіонального страховика.

8. При страхуванні страховиком отримані такі статистичні дані: кількість страхових подій $L = 100$, кількість об'єктів страхування $n = 1000$, кількість потерпілих від страхових випадків об'єктів $m = 200$, страхове відшкодування на один об'єкт $S_b = 700$ грн, середня страхова сума на один постраждалий об'єкт $S = 1000$ грн, сума виплаченого страхового відшкодування на всі об'єкти 100 тис. грн, страхова сума для всіх об'єктів 1200000 грн, сума зібраних страхових премій $P = 200$ тис. грн. **Розрахувати страхові статистичні показники: частоту страхових подій (Y_c), коефіцієнт кумуляції (K_k), коефіцієнт збитковості (K_z), збитковість страхової суми (Y), норма збитковості (N_z), частоту заподіяної шкоди ($Ч_з$).**

A.	B.	B.
$Y_c = 0,1;$	$Y_c = 0,1;$	$Y_c = 0,2;$
$K_k = 2,0;$	$K_k = 0,5;$	$K_k = 2,0;$
$K_3 = 0,7;$	$K_3 = 1,43;$	$K_3 = 0,7;$
$Y = 0,833;$	$Y = 0,95;$	$Y = 0,88;$
$N_3 = 0,5;$	$N_3 = 2,0;$	$N_3 = 0,5;$
$Ч_3 = 0,2.$	$Ч_3 = 0,1.$	$Ч_3 = 0,2.$

9. Навантаження — це частина брутто-ставки страхового тарифу, що призначена для такого:

- A. Покриття витрат страховика з організації процесу страхування (укладення, супровід договору страхування, оцінка збитків і організація страхової виплати).
- Б. Відрахування в запасні фонди (вільні резерви).
- В. Покриття витрат, пов'язаних із вжиттям попереджувальних заходів.
- Г. Реклами і маркетингу страхових послуг.
- Д. Утворення планового прибутку страховика.
- Е. Усе перелічене.

10. Страхова премія (страховий платіж) за договором страхування розраховується для ризикових видів страхування так:

- A. Страхова премія дорівнює добутку страхового брутто-тарифу на страхову суму.
- Б. Страхова премія дорівнює добутку страхового нетто-тарифу на страхову суму.
- В. Страхова премія дорівнює добутку страхової суми на суму страхових брутто-тарифів за страховими ризиками, від яких укладено договір страхування.

11. Страховий нетто-тариф для ризикових видів страхування розраховується з урахуванням:

- A. Кількості страхових випадків, об'єктів страхування, суми середнього страхового відшкодування, середньої страхової суми на один об'єкт страхування.
- Б. Конкретного страхового ризику, що є причиною страхового випадку.
- В. Відповіді А і Б.

12. Завдання актуарних розрахунків такі:

- А. Вивчення і класифікація ризиків за визначеними ознаками в межах страхової сукупності.
- Б. Розрахунок імовірності настання страхового випадку, частоти і ступеня тяжкості наслідків збитку для окремих ризикових груп і загалом за страховою сукупністю.
- В. Математичне обґрунтування резервних фондів страховика і джерел їх формування.
- Г. Математичне обґрунтування необхідних витрат на організацію процесу страхування.
- Д. Дослідження норми вкладення капіталу (процентної ставки) при використанні страховиком зібраних внесків як інвестиції і тенденцій їх зміни в конкретному часовому інтервалі, визначення залежності між процентною ставкою і бруто-ставкою.
- Е. Усе перелічене.
- Ж. Відповіді А, Б, В.

13. Імовірність страхового випадку для майнового страхування визначається:

- А. Співвідношення кількості потерпілих від конкретної випадкової події (страхової події) однотипних об'єктів до їх загальної кількості.
- Б. Співвідношення загальної кількості однотипних об'єктів до кількості потерпілих від конкретної випадкової події.
- В. Відповіді А і Б.

14. Імовірність страхового випадку для страхування життя визначається:

- А. З використанням показників смертності та тривалості життя населення.
- Б. Для окремих вікових категорій громадян.
- В. На основі даних таблиці смертності, де враховуються положення відповідей А і Б.

15. Знижки зі страхової премії даються страховиком:

- А. При укладенні комбінованих договорів добровільного страхування майна громадян і страхування від нещасних випадків терміном до 5 років.
- Б. Коли договір укладається із застосуванням франшизи.
- В. За безаварійну експлуатацію автотранспорту протягом 5 і більше років.

- Г. При страхуванні майна від вогню без наявності протипожежної сигналізації.
- Д. Відповіді А, Б, В.

16. Надбавки до страхової премії забезпечують кошти для:

- А. Формування фондів за ризиковими видами страхування, якщо необхідно планувати страхове відшкодування при зрослих витратах, що перевищує середнє заплановане відшкодування.
- Б. Фінансування превентивних (попереджувальних) заходів для стабілізації рівня ризику.
- В. Безпечення процедури сплати страхових внесків кількома частинами, а не одним платежем.
- Г. Відповіді А і Б.

Тема 3.2. Ризик-менеджмент

1. Зазначте, яке з наведених тверджень щодо страхових ризиків справедливе:

- А. Це ймовірність збитку в результаті настання події, що обумовлена у страховому полісі.
- Б. Це поняття, в якому одна сторона — страхова компанія — робить добро іншій стороні — клієнтові — тим, що компенсує його втрати.
- В. Це визначення небезпеки клієнтом виходячи з рівня його ціннісних уявлень.

2. Ризик, прийнятий на страхування, повинен бути:

- А. Випадковий ненавмисний і ймовірний з боку страхувальника (застрахованого, вигодонабувача).
- Б. Заздалегідь очевидний у його обов'язковому прояві до моменту видання полісу.
- В. Визначатися законодавчими актами держави.
- Г. Випадковий і ненавмисний насамперед з боку страхової компанії.
- Д. Усі перелічені визначення, крім визначень Б і Г.
- Е. Усі перелічені визначення.

3. Чисті ризики — це:

- А. Стихійно-природні.
- Б. Екологічні.
- В. Майнові.
- Г. Фінансові.
- Д. Транспортні.

- Е. Азартних ігор.
- Ж. Усі перелічені, крім Г і Е.
- З. Усі перелічені відповіді.

4. Страхування відповідальності власника транспортного засобу передбачає захист від таких ризиків:

- А. Дорожньо-транспортного випадку (ДТП), що призвів до ушкодження і загибелі автомобіля.
- Б. Заподіяння шкоди автомобілем страхувальника здоров'ю, життю і(або) матеріального збитку майну третіх осіб.
- В. Нещасного випадку з водієм автомобіля страхувальника при ДТП.
- Г. Усі перелічені відповіді.

5. Менеджмент ризику передбачає:

- А. Випуск і продаж страхових полісів.
- Б. Рекламу страхових послуг.
- В. Ідентифікацію, аналіз, оцінку і зниження ступеня ризику.
- Г. Розподіл великих ризиків між страховиками.

6. Спекулятивний ризик:

- А. Ніколи не може бути застрахований, тому що дає тільки виграш.
- Б. Становить причину збитків або виграшу залежно від певних умов і страхується на особливих умовах і в окремих випадках.
- В. Не має значення для страхування.
- Г. Страхується завжди, тому що може заподіяти тільки збитки.

7. Політичні ризики охоплюють:

- А. Імовірність втрат внаслідок негативних результатів науково-дослідних робіт.
- Б. Ризики націоналізації й експропріації без адекватної компенсації.
- В. Ризики трансферу, пов'язані з можливими обмеженнями на конвертування місцевої валюти.
- Г. Усі перелічені відповіді.

8. Страховими випадками при страхуванні громадян від нещасних випадків є такі:

- А. Смерть застрахованого з будь-якої причини.
- Б. Смерть або втрата здоров'я застрахованим тільки від нещасного випадку.

- В. Дожиття застрахованого до закінчення терміну дії договору страхування.
- Г. Усі перелічені випадки.

9. Способи управління внутрішніми ризиками компанії — це:

- А. Бізнес-планування діяльності.
- Б. Підбір і навчання персоналу.
- В. Організація захисту комерційної таємниці.
- Г. Страхування ризиків.
- Д. Усі перелічені відповіді.
- Е. Усі перелічені випадки, крім Г.

10. Якісна оцінка ризиків — це:

- А. Визначення можливих видів ризиків, а також факторів впливу на рівень ризику при здійсненні певного виду діяльності.
- Б. Статистичний метод оцінки ризиків.
- В. Підхід до оцінки ризиків, що використовується тільки при бізнес-плануванні.

11. Інноваційні ризики виникають за таких умов:

- А. При впровадженні дешевшого способу виробництва, ніж застосовується.
- Б. При створенні нового товару (послуги) на старому устаткуванні.
- В. При виробництві нового товару (послуги) на новій техніці та технології.
- Г. Усі перелічені відповіді.

12. Диверсифікованість страхової діяльності знижує ризики:

- А. Розміщення страхових резервів.
- Б. Здійснення перестраховання.
- В. Воєнних дій.
- Г. Зміни дисконтної ставки НБУ.
- Д. Усі перелічені ризики.
- Е. Усі перелічені ризики, крім В і Г.

13. Передавання ризиків будь-якої фірми здійснюється при укладенні таких контрактів:

- А. Будівельних.
- Б. Здавання майна в оренду.
- В. На збереження і перевезення вантажів.
- Г. Страхування.

Д. Два сторонніх на виконання робіт (послуг) без залучення субпідрядників.

Е. Усі перелічені відповіді.

Ж. Усі перелічені контракти, крім Д.

14. Прикладами поділу ризиків є такі:

А. Збереження коштів страхових резервів у різних банках.

Б. Розподіл страховиком зусиль і капіталовкладень між різними видами страхування, безпосередньо не взаємопов'язаними.

В. Страхування автотранспортних засобів шляхом продажу полісів зі страхування тільки від окремих ризиків (ДТП; викрадення; стихійні лиха).

Г. Усе перелічене, крім Б.

Д. Усе перелічене разом.

15. До факторів зовнішнього впливу на діяльність страховика належать такі:

А. Стан економіки країни підприємства.

Б. Відсутність системи андеррайтинга ризиків.

В. Плановані вибори в головний законодавчий орган країни.

Г. Рівень професійної підготовки персоналу.

Д. Усе перелічене, крім Б і Г.

Е. Усе перелічене разом.

16. Відносна оцінка ризиків шляхом аналізу фінансових показників діяльності страховика використовує:

А. Показники платоспроможності.

Б. Показники математичної статистики.

В. Коефіцієнт ліквідності.

Г. Усе перелічене, крім Б.

17. Ідентифікація ризиків охоплює:

А. Визначення того, що може піддатися ризику.

Б. Виявлення причин і небезпек, що можуть призвести до ризику.

В. Розрахунок страхового тарифу.

Г. Дії тільки А і В.

Д. Дії тільки А і Б.

18. Прикладами об'єднання ризиків з метою оптимального управління ними є такі:

А. Збільшення кількості філій страховика, що здійснює один вид страхування.

- Б. Об'єднання ризиків, що дає змогу зменшити передбачуваність дії ризиків на об'єкти.
- В. Злиття кількох страхових компаній в одну зі значними загальними активами.
- Г. Усе перелічене, крім Б.
- Д. Усе перелічене разом.

**Теми 4–6. Страховий ринок, страхова компанія,
державне регулювання страхової діяльності**

1. За галузевою (видовою) ознакою розрізняють такі страхові ринки:

- А. Страхування особистого, майнового та відповідальності;
- Б. Страхування економічних ризиків та перестраховування.
- В. Національний та міжнародний страхові ринки.
- Г. Відповіді А і Б разом.

2. У структуру страхового ринку входять:

- А. Страховики і страхувальники.
- Б. Уповноважений орган нагляду за страховою діяльністю.
- В. Застраховані особи і одержувачі страхових виплат.
- Г. Страхові посередники — агенти, брокери.
- Д. Усе перелічене.

3. Ціноутворення страхової послуги виробляється на основі таких компонентів:

- А. Коштів, необхідних для формування необхідного обсягу страхового фонду.
- Б. Витрат на розробку, просування і реалізацію конкретних страхових послуг.
- В. Нормативу прибутку страховика у структурі страхової премії.
- Г. Усі перелічені компоненти.

4. Кептивна страхова компанія:

- А. Працює у певному секторі страхувальників.
- Б. Обслуговує корпоративні інтереси структур її акціонерів.
- В. Створюється для страхування ризиків за межами України.
- Г. Може бути створена тільки іноземними засновниками — нерезидентами країни.
- Д. Відповіді А і Б разом.

5. Інфраструктура страхового ринку складається з таких компонентів:

- А. Страховиків і страхувальників.
- Б. Страхових агентів і брокерів.
- В. Будь-яких страхових і нестрахових посередників.
- Г. Застрахованих і одержувачів.
- Д. Уповноваженого органу нагляду за страховою діяльністю.

6. Непрямі страхові посередники – це:

- А. Страхові агенти і страхові брокери.
- Б. Рекламні агентства.
- В. Банківські та біржові маклери.
- Г. Актуарії, аварійні комісари, диспашери і сюрвейери.
- Д. Маклери ринку цінних паперів і нерухомості.

7. Страховий брокер – нерезидент України:

- А. Може працювати тільки з певними страховиками за рішенням Мінфіну України.
- Б. Повинен створити постійне представництво в Україні та зареєструвати його як платника податків, а також включити його до державного реєстру страхових або перестрахових брокерів.
- В. Може працювати тільки при перестрахованні ризиків.
- Г. Не може працювати на страховому ринку України.
- Д. Відповіді Б і В разом.
- Е. Відповідь Б.

8. Страховий брокер може розмістити за рік у одного страховика:

- А. Не менше 35% ризиків за всіма договорами страхування.
- Б. Не більше 35% усіх страхових премій від усіх укладених ним за рік договорів.
- В. Не більше 50% усіх страхових премій від усіх укладених ним за рік договорів.
- Г. Будь-яку кількість ризиків за всіма договорами страхування.

9. Страховий брокер – це:

- А. Суб'єкт підприємництва (фізична чи юридична особа), що зареєстрована у встановленому порядку і здійснює посередницьку професійну діяльність на користь страхувальника або перестраховальника від власного імені на підставі доручень страховиків або страхувальників.

- Б. Фізична особа, що виконує функції посередника на ринку цінних паперів.
- В. Організація, що пропонує клієнтам великий вибір різних страхових послуг.
- Г. Відповіді А і В разом.

10. Страховий агент (як фізична особа) виконує такі основні функції:

- А. Працює від імені та за дорученнями страховиків, в їхніх інтересах за комісійну винагороду, уповноважений виконувати частину їхньої страхової діяльності.
- Б. Працює за дорученням страхувальників, в їхніх інтересах за комісійну винагороду від страхувальників, уповноважений виконувати частину їхньої страхової діяльності.
- Г. Відповіді А і Б разом.

11. Ринкові регулятори на страховому ринку — це:

- А. Система валютного регулювання.
- Б. Податкове і страхове законодавство.
- В. Страхова біржа чи подібна їй структура.
- Г. Система міжнародного страхового ринку типу Ллойда чи подібна йому система.
- Д. Усе перелічене.

12. Ринкові інструменти на страховому ринку — це:

- А. Система страхового законодавства країни.
- Б. Договори на агентські та брокерські послуги.
- В. Страхові поліси і договори страхування.
- Г. Правила й умови страхування.
- Д. Відповіді Б, В і Г разом.

13. На страховому ринку України дозволяється застосовувати:

- А. Комбіновані правила і комбіновані договори страхування.
- Б. Комбіновані правила страхування.
- В. Комбіновані договори страхування.
- Г. Правила і договори за окремими видами страхування без їх комбінації.

14. Продаж типових страхових полісів для громадян переважно здійснюється так:

- А. Через керівних працівників головного офісу страхової компанії.

- Б. Через страхових агентів.
- В. Через банківську, туристичну й інші системи продажів товарів і послуг.
- Г. Відповіді Б і В разом.
- Д. Усе перелічене.

15. Складні страхові ризики (інвестиційні, транспортні та ін.) переважно повинні страхуватися за допомогою:

- А. Страхових агентів.
- Б. Фінансових консультантів.
- В. Страхових брокерів.
- Г. Тільки штатних працівників страхової компанії.
- Д. Усе перелічене.

16. До функціональних керівників належать такі посадові особи страховика:

- А. Начальник відділу маркетингу.
- Б. Головний бухгалтер.
- В. Віце-президент страхової компанії.
- Г. Директор філії компанії.
- Д. Начальник юридичного відділу.

17. Зазначте, які види діяльності заборонено виконувати страховій компанії:

- А. Перестраховувати ризики іноземних страховиків.
- Б. Купувати для власних потреб і продавати акції, емітовані комерційними банками.
- В. Надавати консультаційні послуги з питань страхування та ризику-менеджменту.
- Г. Надавати кредити страхувальникам, які тривалий час страхують ризики цивільної відповідальності.

18. Функції ліги страхових організацій України такі:

- А. Надає дозвіл на організацію філій страховиків.
- Б. Здійснює перестраховування ризиків.
- В. Сприяє вдосконаленню страхового законодавства.
- Г. Надає інформаційні та навчальні послуги своїм членам.
- Д. Підтримує міжнародні контакти зі страховими об'єднаннями.

19. Функції уповноваженого органу у справах нагляду за страховою діяльністю такі:

- А. Реєстрація страхових договорів, за якими частина ризиків передається на перестраховування нерезидентам.

- Б. Контроль за платоспроможністю страховиків.
- В. Визначення мінімального розміру статутного фонду для страховиків.
- Г. Надання ліцензій на право здійснення страхової діяльності.
- Д. Розробка страхових тарифів для страхових компаній за добровільними видами страхування.
- Г. Прийняття рішень про виключення страховиків з Єдиного державного реєстру страховиків (перестраховиків).
- Е. Опрацювання проєктів законодавчих актів з питань страхової діяльності.

Теми 7–10. Основні види страхування: особисте, майнове та відповідальності

1. Договір страхування пенсії може бути укладений:

- А. Лише з юридичною особою — страхувальником.
- Б. Лише з фізичною дієздатною особою — страхувальником.
- В. З дієздатною фізичною або юридичною особою — страхувальником;
- Г. Тільки особисто з дієздатною застрахованою особою як страхувальником.

2. Функція накопичення страхової суми не характерна для таких видів страхування:

- А. Страхування дітей від нещасних випадків.
- Б. Страхування дітей до весілля (одруження).
- В. Змішаного страхування життя.
- Г. Страхування на випадок захворювання.
- Д. Пенсійного страхування.

3. Основні страхові випадки для страхування життя:

- А. Народження дитини у застрахованій особі.
- Б. Одруження застрахованій особі.
- В. Дожиття застрахованого до завершення терміну страхування.
- Г. Смерть застрахованого під час дії договору.
- Д. Відповіді А і Б разом.
- Е. Відповіді В та/або Г разом.

4. Таблиця смертності обов'язково складається на основі:

- А. Показників статистичного обліку населення у країні та регіоні.
- Б. Тільки матеріалів страхової компанії.
- В. Тільки матеріалів зарубіжних страхових компаній.

5. Страхування від нещасних випадків характеризується таким:

- А. Після завершення дії договору без настання страхового випадку сплачені страхувальником страхові премії йому не повертаються.
- Б. При настанні страхового випадку договір продовжує діяти після виплати страховиком частки страхової суми або припиняється, якщо розмір страхової виплати дорівнюватиме розміру страхової суми.
- В. Після завершення дії договору страхування без настання страхового випадку сплачені страхові премії повертаються страхувальнику.
- Г. При настанні страхового випадку договір обов'язково автоматично завершується після виплати страховиком частки страхової суми незалежно від розміру сплаченої суми.

6. Страховими випадками при обов'язковому особистому страхуванні на транспорті є такі:

- А. Одержання застрахованим травми внаслідок нещасного випадку на транспорті.
- Б. Смерть внаслідок нещасного випадку на транспорті.
- В. Постійна або тимчасова втрата працездатності від нещасного випадку на транспорті з будь-яких причин.

7. Страховий випадок при страхуванні громадян від нещасних випадків — це:

- А. Смерть або непрацездатність застрахованої особи з будь-якої причини.
- Б. Смерть або непрацездатність застрахованої особи тільки внаслідок нещасного випадку.
- В. Дожиття застрахованої особи до завершення терміну дії договору страхування.

8. При страхуванні здоров'я на випадок хвороби страховим випадком є такий:

- А. Звернення застрахованої особи за наданням медичної послуги.
- Б. Захворювання застрахованої особи визначеною в договорі страхування хворобою.
- В. Травма, опік, отруєння застрахованої особи.
- Г. Відповіді А, Б і В разом .

9. При страхуванні здоров'я на випадок хвороби виплата страхової суми може здійснюватись:

- А. Застрахованій особі.
- Б. Лікувально-профілактичному закладу за наявності письмової заяви застрахованої особи.
- В. Визначеному в договорі отримувачу.
- Г. Відповідь А, Б або В відповідно до умов, визначених у договорі страхування.

10. При пожежі в готельному номері у стелі з'явилася дірка, а стіни закоптіли. Страховик відшкодує за полісом вогневого страхування готелю від прямих збитків:

- А. Вартість ремонту дірки на стелі, очищення стін від кіптяви та відновлення інтер'єра номера.
- Б. Вартість капітального ремонту всього номера (стіл, стелі, підлоги, вікон, системи опалення тощо).
- В. Втрата хазяїном готелю суми доходу за час, коли номер готелю ремонтується.
- Г. Збитки, заподіяні вогнем майну осіб, що мешкали в номері.
- Д. Відповіді А і Г разом.

11. Типовим полісом страхування від крадіжки покриваються збитки:

- А. Якщо злодій проникнув у приміщення із застосуванням сили (з використанням технічних засобів).
- Б. Якщо злодій проникнув у приміщення без застосування сили.
- В. Від крадіжки коштовностей з сейфу.
- Г. Від крадіжки грошей.

12. Зазначте, яке майно підприємства не приймається на страхування згідно з типовими умовами страхування:

- А. Грошові кошти (готівка).
- Б. Готова продукція, інвентар, сировина, комплектуючі та матеріали.
- В. Деревина під час сплаву.
- Г. Устаткування та обладнання виробничого процесу.

13. Зазначте, в яких випадках страхова компанія може відмовити підприємству у відшкодуванні збитків від втрати майна:

- А. Якщо збитки завдані вогнем, який виник з вини будівельників (погана ізоляція електрошнура).

Б. Якщо майно вкрадене невідомими особами (довідки правоохоронних органів немає).

14. Визначити суму страхового відшкодування за системою першого ризику за втрачене внаслідок стихійного лиха майно вартістю 250 тис. грн, якщо в договір страхування було включено майно вартістю 800 тис. грн, а страхова сума дорівнювала 400 тис. грн:

- А. 250 тис. грн.
- Б. 125 тис. грн.
- В. 400 тис. грн.
- Г. 800 тис. грн.
- Д. 150 тис. грн.

15. Майно підприємства загальною вартістю 280 тис. грн застраховано на 140 тис. грн. Через пожежу знищено майна на суму 60 тис. грн. Зазначте, яку суму страхового відшкодування отримає підприємство за системою пропорційної відповідальності:

- А. 30 тис. грн.
- Б. 42 тис. грн.
- В. 60 тис. грн.
- Г. 80 тис. грн.
- Д. 140 тис. грн.

16. Полісом страхування будівель покриваються такі ризики:

- А. Пов'язані з будівництвом приміщень та споруд.
- Б. Пов'язані з конструкцією будівельної техніки.
- В. Пов'язані з використанням неякісних будматеріалів та помилками проектів будівництва.
- Г. Пов'язані зі втратою документації за проектом.
- Д. Відповіді А, Б, В разом.

17. Обладнання застраховане за системою відновлювальної вартості. Страхова сума – 25 тис. грн. Повна (реальна) вартість обладнання 40 тис. грн. Безумовна франшиза за прямими збитками – 10%. Прямий збиток становить 18 тис. грн. Сума страхового відшкодування становить:

- А. 14000 грн.
- Б. 22500 грн.
- В. 16200 грн.
- Г. 15500 грн.
- Д. 12600 грн.

18. Зазначте, коли при страхуванні будівельно-монтажних ризиків починається, як правило, страховий захист:

- А. З моменту затвердження плану будівництва.
- Б. У момент початку будівельних робіт або після вивантаження застрахованих предметів на будівельному майданчику.
- В. Після затвердження кошторису будівництва.

19. Страхова сума при страхуванні монтажних ризиків — це:

- А. Вартість установок та матеріалів, необхідних для монтажу;
- Б. Вартість установок, включаючи витрати з перевезення, митний збір та інші збори;
- В. Вартість установок, включаючи витрати з перевезення, митний збір, інші збори та витрати з монтажу.

20. Зазначте, чи забезпечується страховий захист від майнових збитків власника електронних пристроїв як споживача (користувача) цих пристроїв:

- А. Ні.
- Б. Так.
- В. Так, але якщо виробник не несе відповідальності за своїми гарантійними зобов'язаннями.

21. Смирнов має спільний з Петровим будинок. Петров на своїй частині двору робив шашлики. Вогонь з мангалу перекинувся на будинок, який почав швидко горіти. Смирнов при цьому був у від'їзді. Для отримання відшкодування збитків Смирнов повинен здійснити такі дії:

- А. Поліс страхування від вогню майна Смирнова відшкодує збитки, заподіяні майну Петрова.
- Б. Смирнов законно заявить претензії страховику і Петрову та через першого домагатиметься виконання своїх законних прав на отримання відшкодування заподіяних йому Петровим майнових збитків.
- В. Смирнов діятиме самостійно через суд проти Петрова для відшкодування заподіяних йому збитків.
- Г. Поліс страхування від вогню майна Петрова відшкодує збитки, заподіяні майну Смирнова.

22. Страхування об'єктів нерухомості найчастіше здійснюється за системою:

- А. Першого ризику.
- Б. Нове за старе.

- В. Пропорційної відповідальності.
- Г. Граничної відповідальності.

23. До укладення договору майнового страхування нерухомості страховик повинен:

- А. З'ясувати вартість будівлі.
- Б. Оглянути будівлю.
- В. Скласти страховий акт.
- Г. З'ясувати наявність майнового інтересу страхувальника.
- Д. Обчислити суму страхового відшкодування;
- Е. Розрахувати вартість відновлення будівлі.

24. При пошкодженні будівлі збиток визначається так:

- А. З вартості реконструкції пошкодженої будівлі вираховуються витрати на рятування будівлі.
- Б. Вартість залишків від пошкодженої будівлі зменшується на величину зносу.
- В. Із суми (А) вираховується сума зносу (амортизації) будівлі.
- Г. З вартості матеріалів та робіт, необхідних для ремонту будівлі, вираховується сума зносу.

25. Страховик відмовить у виплаті страхового відшкодування в таких випадках:

- А. Договір страхування майна від крадіжки укладений за дві доби до настання страхового випадку.
- Б. Страхувальник зі страховою заявою звернувся за тиждень після крадіжки майна.
- В. Двері садового будинку пошкоджені при викраденні майна з нього.
- Г. При крадіжці заподіяно збитки новій споруді, що була придбана без відома страховика.

26. При страхуванні врожаю від пошкодження страховими ризиками є такі:

- А. Мороз.
- Б. Хвороби рослин.
- В. Град.
- Г. Гризуни.
- Д. Внесення неякісних добрив.
- Е. Повінь.

27. Страхування тварин здійснюється від таких подій або ризиків:

- А. Загибелі або забою тварини внаслідок нещасних випадків та стихійного лиха.
- Б. Викрадення третіми особами.
- В. Хірургічних операцій або іншого медичного втручання.
- Г. Перевезення водним, повітряним або наземним транспортом.
- Д. Інфекційних хвороб.

28. Страхове відшкодування при страхуванні тварин виплачується:

- А. У разі викрадення, загибелі або вимушеного забою в розмірі страхової суми.
- Б. У разі лікування тварини в розмірі вартості лікування, але в межах страхової суми.
- В. У будь-якому разі обов'язково в розмірі страхової суми.

29. У зв'язку зі зміною місця проживання страхувальника раніше застраховане домашнє майно перевозиться трансагентством. Внаслідок ДТП воно пошкоджено. Зазначте, чи відшкодує страховик збиток:

- А. Так.
- Б. Ні.
- В. Так, але необхідно пред'явити страховий поліс страхування вантажу.

30. Зазначте, на вірогідність настання яких страхових випадків впливають стаж та вік водія, пора року та час доби, колір транспортного засобу:

- А. Протиправні дії третіх осіб або крадіжка транспортного засобу.
- Б. Настання дорожньо-транспортної пригоди.
- В. Настання стихійних лих.

31. Об'єктом каско страхування наземного транспорту є:

- А. Транспортний засіб з його обладнанням та причепами до нього.
- Б. Транспортний засіб з його обладнанням і причепами до нього та цивільна відповідальність власників транспортних засобів за шкоду, заподіяну третім особам внаслідок дорожньо-транспортної пригоди.

32. Зазначте, на які законодавчі документи необхідно посилатися при укладенні комбінованих договорів морського страхування в Україні:

- А. Закон України “Про страхування”.
- Б. Кодекс торговельного мореплавства.
- В. Відповіді А і Б разом.
- Г. Цивільний кодекс України.
- Д. Правила ІНКОТЕРМС.
- Е. Усе перелічене.

33. Страхова сума при страхуванні вантажів — це:

- А. Розмір страхової вартості вантажу, збільшений на величину страхової премії.
- Б. Справжня вартість страхового інтересу (ціна вантажу, прибуток, страхова премія тощо).
- В. Ціна вантажу плюс очікуваний прибуток від його реалізації.

34. На визначення розміру тарифу при наземному страхуванні вантажів найзначніше впливають такі фактори:

- А. Вид вантажу; вид транспортного засобу; маршрут.
- Б. Вид вантажу; вид транспортного засобу; охорона; умовна франшиза; правильність пакування.

35. Зазначте вантажі, небажані для страховика при транспортуванні залізницею:

- А. Автомобілі, мотоцикли, комп'ютери, аудіо- та відеотехніка.
- Б. Ліс, руда, вугілля, сировина.
- В. Трактори, будівельна техніка.
- Г. Устаткування.

36. Страхування валютних ризиків міжнародного контракту дає відшкодування таких збитків:

- А. Витрат на виробництво продукції, що експортується, в разі відмови від її оплати зарубіжним партнером.
- Б. Збитків від неплатежу за поставлені товари при банкрутстві зарубіжного партнера та політичної нестабільності країни-імпортера.
- В. Збитків від коливань валютних курсів за час контракту.
- Г. Усе перелічене.

37. Страхування відповідальності за неповернення кредиту призначене для:

- А. Покриття відповідальності банку, який видає кредит.
- Б. Відшкодування збитків Національного банку.
- В. Створення фонду відшкодування кредитних ризиків у країні.
- Г. Страхування ризиків неповернення кредиту позичальником згідно з кредитною угодою.

38. Спекулятивний фінансовий ризик, за який страхувальник згоден заплатити велику страхову премію, страховик повинен:

- А. Не страхувати.
- Б. Застрахувати з високим страховим тарифом.
- В. Застрахувати з низьким страховим тарифом.
- Г. Застрахувати на окремих умовах і тільки у виключних випадках.

39. Зазначте форми забезпечення кредиту, що мають правовий характер:

- А. Порука третьої особи.
- Б. Гарантія.
- В. Цесія кредиторської заборгованості позичальника.
- Г. Застава (але не заклад) нерухомого майна.
- Д. Застава валютних засобів.
- Е. Блокада коштів на рахунках.
- Є. Страхування.

40. Страхування бізнесу від його переривання покриває:

- А. Матеріальні збитки, заподіяні майну фірми-виробника внаслідок пожежі.
- Б. Збитки чистого прибутку плюс фіксовані в полісі витрати на відновлення виробництва.
- В. Збитки внаслідок зниження попиту на продукцію фірми (незасезонність продажу, низька якість).
- Г. Збитки від зупинення виробництва через пошкодження сировини та матеріалів.
- Д. Усе перелічене.

41. Зазначте, хто в умовах делькредерної форми страхування кредитів відіграє роль страхувальника:

- А. Позичальник.
- Б. Банк.
- В. Гарант позичальника.
- Г. Міжбанківський фонд взаємного страхування.

42. Зазначте, які з характеристик повинні становити базу системи депозитного страхування (СДС):

- А. Однаковість страхових внесків усіх банків — учасників СДС до фонду страхування.
- Б. Необмеженість страхової відповідальності за депозитами.
- В. Диференціація страхових тарифів (внесків) залежно від ризикованості діяльності банку.
- Г. Власна участь застрахованих осіб — вкладників банку в покритті депозитних ризиків банку.
- Д. Добровільність участі банків у цій системі.

43. Згідно з українським цивільним правом правопорушник вважається:

- А. Винним за будь-яких обставин.
- Б. Винним, поки не доведе інше.
- В. Невинним, якщо не буде доведено його провину.

44. Не страхуються такі види відповідальності:

- А. Товаровиробника за якість продукції.
- Б. Моральна.
- В. За договором.
- Г. Професійна.

45. Договір страхування на основі “заявлених позовів” покриває позови:

- А. Які були подані після ретроспективної дати і до завершення продовженого періоду.
- Б. Які виникли внаслідок шкоди, яка виявилася під час дії договору чи продовженого періоду.
- В. Які були подані під час дії договору чи продовженого періоду за умови, що шкода виявилася після ретроактивної дати і до завершення дії договору.

46. Страхування відповідальності роботодавця передбачає:

- А. Відповідальність його фірми за якість продукції перед клієнтами.
- Б. Виплату пенсії його працівникам.
- В. Відшкодування шкоди, заподіяної особисто найманим ним працівникам на умовах, зазначених у страховому полісі.

47. Через помилки в розрахунках міцності бетону, використаного при будівництві балконів, виникла небезпека настання нещас-

ного випадку. Балкони необхідно перебудувати. Збитки можуть бути відшкодовані за наявності договору страхування:

- A. Відповідальності за якість продукції підрядника.
- B. Відповідальності домовласника.
- B. Відповідальності роботодавця-архітектора.
- Г. Професійної відповідальності інженера-конструктора.

48. Зазначте, які країни входять у міжнародну систему страхування цивільної відповідальності автовласників “Зелена картка”:

- A. Будь-які, якщо кількість автотранспортних засобів у них перевищує 10 млн.
- B. Європейські і такі, що мають з ними спільні кордони.
- B. Будь-які, якщо чисельність населення в них перевищує 7 млн.
- Г. Члени ООН.

49. Зазначте, хто має право звертатися до страховика з вимогою про виплату страхового відшкодування при страхуванні відповідальності автовласників?

- A. Як страхувальник (водій) транспортного засобу, так і потерпілий.
- B. Тільки водій транспортного засобу.
- B. Тільки судовий виконавець.

50. Зазначте, до кого повинен звертатися власник авторефрижератора для отримання страхового відшкодування за договором обов’язкового страхування його цивільної відповідальності при псуванні товарів, що перевозились цим рефрижератором, внаслідок пошкодження холодильного агрегату:

- A. До страховика, що уклав договір страхування цивільної відповідальності цього автовласника.
- B. До покупця.
- B. До постачальника товарів.
- Г. Вартість зіпсованих товарів не є об’єктом страхування цивільної відповідальності автовласника.

Теми 11, 12. Економіка страхування

1. Джерелами прибутку страховика є:

- A. Страхові премії, які він одержує від страхувальників, та інші доходи від страхової діяльності.
- B. Прибуток від інвестування власних коштів і страхових резервів.
- B. Інші доходи страховика, що виникають у його господарській діяльності.

- Г. Відповіді А і Б разом.
- Д. Усе перелічене.

2. Основними потоками грошового обігу страховика є:

- А. Оборот коштів, необхідних для реалізації страхового захисту.
- Б. Оборот коштів щодо організації страхової справи.
- В. Оборот коштів щодо виконання прямих операцій купівлі-продажу коштовностей.
- Г. Відповіді А і Б разом.
- Д. Усе перелічене.

3. Доходи від страхових операцій — це:

- А. Комісійні винагороди за передання ризиків у перестраховування.
- Б. Страхові премії, отримані страховиком.
- В. Частки страхових відшкодувань, що належать перестраховальникам.
- Д. Усе перелічене.
- Г. Суми, повернуті із зовнішніх страхових резервів і резервів збитків.

4. Доходи від інвестиційної діяльності — це:

- А. Первинні доходи страховика.
- Б. Результат розміщення власних коштів страховика та коштів страхових резервів.
- В. Похідні від доходів за страховими операціями.
- Г. Відповіді А і Б разом.
- Д. Відповіді Б і В разом.

5. Інші доходи страховика — це:

- А. Доходи від здачі майна в оренду і безкоштовної фінансової (матеріальної) допомоги йому.
- Б. Доходи від надання ним консультаційних послуг і реалізації прав регресного позову.
- В. Доходи від врегулювання заборгованостей, штрафу, пені, курсової різниці, індексації фондів.
- Г. Відповіді А і Б разом.
- Д. Відповіді А, Б і В разом.

6. Витрати страховика — це сума витрат:

- А. На виконання страхових операцій.

- Б. На виконання інших (нестрахових) операцій.
- В. Усе перелічене.

7. Собівартість страхової операції в широкому розумінні — це:

- А. Сукупність валових витрат страховика на надання страхової послуги конкретного виду.
- Б. Обсяг витрат страховика на ведення справи зі страхової послуги конкретного виду.
- В. Сума страхової виплати зі страхових послуг конкретного виду.
- Г. Витрати страховика із забезпечення його фінансової стійкості для страховок конкретного виду.

8. Собівартість страхової операції у вузькому розумінні — це:

- А. Сукупність валових витрат страховика на надання страхової послуги конкретного виду.
- Б. Обсяг витрат страховика на ведення справи зі страхової послуги конкретного виду.
- В. Сума страхової виплати зі страхових послуг конкретного виду.
- Г. Витрати страховика із забезпечення його фінансової стійкості для страховок конкретного виду.

9. Облік витрат страховика ведеться:

- А. Окремо для страхової і нестрахової діяльності.
- Б. Пропорційно питомій вазі валових доходів від страхової і нестрахової діяльності (якщо неможливо визначити розмір витрат, пов'язаних з отриманням доходів від страхової діяльності, окремо від інших видів діяльності).
- В. Сумарно для всіх видів діяльності.
- Г. Відповіді Б і В разом.
- Д. Відповідь А або Б.

10. Прибуток страховика розраховується так:

- А. Як прибуток від страхової діяльності.
- Б. Як прибуток від здійснення інших операцій.
- В. А плюс Б плюс В.
- Г. А плюс Б мінус В.
- Д. Як прибуток від інвестування і розміщення тимчасово вільних засобів.

11. Прибуток від страхових операцій — це:

- А. Різниця між доходами від страхової діяльності та витратами на неї.
- Б. Різниця між сумарними доходами і сумарними витратами страховика.
- В. Усе перелічене.

12. Прибуток від нестрахових операцій – це:

- А. Прибуток від розміщення і управління власними коштами.
- Б. Прибуток від розміщення і управління страховими резервами.
- В. Прибуток від агентського продажу чужих страхових продуктів.
- Г. Прибуток від комісійних за перестраховання, консультацій.
- Д. Усе перелічене.

13. Оподаткування страхової компанії здійснюється:

- А. Особливим способом на результати будь-яких видів діяльності страховика.
- Б. Особливим способом тільки на результати страхової діяльності.
- В. На загальних підставах, як для будь-яких суб'єктів підприємництва.

14. Основні податки на фінансові результати страхової діяльності передбачають такі ставки:

- А. 3% валового доходу від страхової діяльності, крім доходів, отриманих за договорами довгострокового страхування життя.
- Б. 0% валового доходу за договорами довгострокового страхування життя.
- В. 6% валового доходу за договорами страхування життя терміном 10 і більше років.
- Г. 3% валового доходу за договорами страхування життя терміном 5 і більше років.
- Д. Відповіді А і Б разом.

15. Податок на фінансові результати нестрахової діяльності визначається за такою ставкою:

- А. 6% валового доходу для нестрахової діяльності.
- Б. 3% валового доходу для нестрахової діяльності.
- В. 6% сумарної різниці валових доходів і витрат для нестрахової діяльності.

Г. Як для будь-яких інших суб'єктів підприємницької діяльності.

16. Фінансова надійність забезпечується такими показниками:

А. Достатнім обсягом статутного і запасного фондів (власних коштів) страховика.

Б. Правильно розрахованими базовими страховими тарифами.

В. Адекватним прийнятим зобов'язанням розміром сформованих страхових резервів.

Г. Оптимальною інвестиційною програмою і збалансованим страховим портфелем.

Д. Усе перелічене.

17. Страховик зобов'язаний формувати і обліковувати такі види страхових резервів:

А. За ризиковими видами страхування (технічні резерви).

Б. За страхуванням життя.

В. За резервом зароблених премій.

Г. Усе перелічене.

Д. Відповідь А або Б.

18. Резерви зі страхування життя формуються так:

А. З резервів довгострокових зобов'язань (математичних резервів).

Б. Окремо від інших видів страхування.

В. З резервів належних виплат страхових сум.

Г. Відповіді А і Б разом.

Д. Усе перелічене.

19. Резерв незароблених премій – це:

А. Частка отриманих страхових премій, що відповідають ризикам, що вже закінчилися.

Б. Частки від сум отриманих страхових премій, що відповідають страховим ризикам, що не минули на звітну дату.

В. Усе перелічене.

20. Розрахувати резерв незароблених премій на звітну дату, якщо в попередні дев'ять місяців (розрахунковий період) страховиком були одержані такі суми:

- 1) частка надходжень сум страхових платежів за перші три місяці розрахункового періоду — 300000 грн;
 - 2) частка надходжень сум страхових платежів за наступні три місяці розрахункового періоду — 400000 грн;
 - 3) частка надходжень сум страхових платежів за останні три місяці розрахункового періоду — 200000 грн;
- А. Резерв незароблених премій — 425,00 грн;
Б. Резерв незароблених премій — 475,00 грн;
В. Резерв незароблених премій — 106,67 грн.

21. Принципи розміщення страхових резервів в активи відповідних категорій такі:

- А. Диверсифікованість, або забезпечення високої стійкості інвестиційного портфеля.
- Б. Прибутковість, або виконання заданого рівня рентабельності розміщення.
- В. Ліквідність, або швидкість обертання активів певних категорій у гроші.
- Г. Надійність розміщення активів, коли забезпечується їх повне повернення.
- Д. Усе перелічене.

22. На будь-яку дату страховик зобов'язаний забезпечувати таку умову платоспроможності:

- А. Розрахунковий нормативний запас платоспроможності повинен перевищувати фактичний запас.
- Б. (Загальна сума активів — Сума нематеріальних активів — Сума всіх зобов'язань) < 0 .
- В. Фактичний запас платоспроможності повинен перевищувати розрахунковий нормативний запас.
- Г. (Обсяг перестраховальних премій / Обсяг отриманих премій за договорами страхування) $< 0,5$.
- Д. $0,18$ (Сума премій, що надійшли — 50% премій, сплачених перестраховальникам) $>$ Загальна сума активів.

23. Розрахувати фактичний та нормативний запаси платоспроможності та визначити, чи виконується умова платоспроможності страховика на будь-яку дату, якщо операції з перестраховання не виконувалися, а фінансові показники страховика за попередні 12 місяців такі: загальна сума активів — 80 млн грн, страхові пла-

тежі — 70 млн грн, страхові виплати — 20 млн грн, страхові резерви — 30 млн грн.

- A. Фактичний запас платоспроможності $\Phi = 50$ млн грн, нормативний запас платоспроможності $H = 12,6$ млн грн; умова забезпечення платоспроможності виконується.
- B. Фактичний запас платоспроможності $\Phi = 50$ млн грн, нормативний запас платоспроможності $H = 5,2$ млн грн; умова забезпечення платоспроможності виконується.
- B. Фактичний запас платоспроможності $\Phi = 40$ млн грн, нормативний запас платоспроможності $H = 5,2$ млн грн; умова забезпечення платоспроможності не виконується.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Позааудиторна робота з дисципліни передбачає щоденну самостійну роботу студентів, яка виконується за завданнями викладача (завдання з підготовки до аудиторних занять, пошуково-аналітична та наукова робота). Усі завдання розроблені так, щоб у процесі їх виконання безперервно поглиблювалися знання, розвивалося мислення, формувалися вміння та навички.

Мета самостійної роботи з дисципліни “Страхування” — поглибити та закріпити знання та вміння, отримані на лекціях і семінарах, розвинути творчий потенціал та реалізувати професійні навички.

Завдання мають як індивідуальний, так і груповий характер, позаяк реальні професійні умови базуються здебільшого на колективній роботі.

До форм самостійної роботи належать пошук та огляд наукових джерел за заданою проблематикою, формулювання понять, формування глосарію; виконання домашніх завдань до практичних занять; підготовка до семінарських занять різних видів.

Доцільно використовувати також такі форми самостійної роботи:

- аналітичний огляд наукової публікації;
- підготовка презентації: вибір студентом певної теми чи проблеми для презентації та висловлення власного бачення, розуміння або нерозуміння проблеми;
- підготовка аналізу конкретної ситуації у страховому бізнесі, підготовка до виконання ситуаційних вправ;
- підготовка до ділової, рольової або командної гри;

- підготовка групового проекту;
- практикум з навчальної дисципліни, тренінгові програми з використанням програмного забезпечення.

Науковою роботою займаються найкращі студенти, які мають здібності до аналітичної, творчої роботи. Такі студенти беруть участь у наукових конференціях, олімпіадах, наукових семінарах, виконують завдання в межах наукових досліджень кафедр; працюють у наукових гуртках. У процесі творчої самостійної роботи слід керуватися рекомендаціями та порадами викладача, конкретними завданнями для виконання окремих видів діяльності.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I. Теоретичні засади страхування

Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування

- 1.1. Економічна сутність, необхідність і функції страхування.
- 1.2. Основні терміни та поняття страхування.
- 1.3. Страховий фонд, способи, форми та історичні етапи розвитку форм організації страхування.
- 1.4. Принципи страхування.
- 1.5. Роль страхування в розвитку сучасних суспільних соціально-економічних відносин.

Питання для самостійного вивчення

1. Визначення страхування та його функції в зарубіжній літературі.
2. Особливості здійснення самострахування та взаємного страхування в Україні та країнах ближнього зарубіжжя.
3. Особливості взаємозв'язків між способами здійснення страхування.
4. Особливості визначення франшизи і її застосування в міжнародній практиці страхування.
5. Особливості регулювання принципу подвійного страхування нормами Закону України “Про страхування”.

Література [1–10; 12–18; 28–31; 34–36; 49; 51]

Тема 2. Класифікація страхування

- 2.1. Поняття класифікації, значення та критерії.
- 2.2. Класифікація за формами здійснення.

- 2.3. Класифікація за об'єктами страхування і видами небезпеки. Галузі страхування.
- 2.4. Класифікація за статусом страхувальника, спеціалізацією страховика.
- 2.5. Класифікація за способами розрахунку страхової виплати. Системи страхової відповідальності.

Питання для самостійного вивчення

1. Порівняльний аналіз класифікації видів страхування згідно із чинним законодавством та законодавством Європейського Союзу.
2. Загальні та відмінні риси обов'язкового і добровільного страхування.
3. Доцільність класифікації страхування за видами небезпеки.
4. Досвід зарубіжних страхових ринків і доцільність його використання для класифікації видів страхування за статусом страхувальника та спеціалізацією страховика.
5. Особливості застосування систем страхової відповідальності в зарубіжній практиці.

Література [1–10; 12–18; 28–31; 34–36; 49; 56; 72]

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінювання

- 3.1. Поняття, види, характеристика та класифікація ризиків.
- 3.2. Сутність оцінювання ризиків та зміст актуарних розрахунків у страхуванні.
- 3.3. Показники страхової статистики і їх місце в оцінюванні ризиків.
- 3.4. Страхові тарифи і страхові премії, їх види та методика розрахунків для різних видів страхування.
- 3.5. Принципи управління страховими ризиками. Зміст ризик-менеджменту у страхуванні.

Питання для самостійного вивчення

1. Вимоги чинного законодавства України до класифікації ризиків підприємницької діяльності та можливість їх страхування.
2. Зв'язок між ризиковими обставинами і страховим випадком.
3. Прояв дії ризиків у різних видах страхування.
4. Особливості оцінювання нестрахових ризиків.
5. Зміст показників страхової статистики і їх місце в оцінюванні ризиків.

6. Принципи обчислення навантаження для страхових тарифів з ризикових видів страхування.
7. Історія створення і застосування таблиць смертності населення.
8. Структура і види страхових премій для страхування життя.

Література [12–18; 21; 27–36; 46; 49; 53–58; 64]

Змістовий модуль II. Економіко-організаційні засади страхової діяльності

Тема 4. Страховий ринок

- 4.1. Поняття та основні категорії страхового ринку.
- 4.2. Страхова послуга як специфічний ринковий продукт. Особливості реалізації страхової послуги та застосування маркетингу у страхуванні.
- 4.3. Договір страхування як форма страхового зобов'язання і умова реалізації страхової послуги. Укладення, виконання та припинення договору страхування.
- 4.4. Поняття комплексного страхового ринку і його компоненти.
- 4.5. Страховий ринок України.
- 4.6. Тенденції розвитку страхових ринків інших країн світу.

Питання для самостійного вивчення

1. Страхові агенти і їх діяльність на міжнародному страховому ринку.
2. Основні канали та принципи реалізації страхових продуктів у Європейському Союзі.
3. Страхова корпорація Ллойд та її роль як ринкового регулятора на міжнародному страховому ринку.
4. Страхові брокери у Великій Британії та особливості їх діяльності.
5. Роль, призначення і функції сурвейєрів згідно з українським страховим законодавством.
6. Правила та договір страхування. Аналіз змін вимог до них у страховому законодавстві України протягом 1996–2004 рр.
7. Порівняльний аналіз діяльності об'єднань страховиків та інших суб'єктів страхового ринку.

Література [1–10; 12–18; 21; 24–31; 37–43; 47–52]

Тема 5. Страхова організація

- 5.1. Організаційно-правові форми здійснення страхової діяльності.
- 5.2. Порядок створення, функціонування та ліквідації страхової організації.
- 5.3. Структура та ресурси страхової організації.
- 5.4. Принципи управління страховою організацією.
- 5.5. Об'єднання страховиків.

Питання для самостійного вивчення

1. Вимоги чинного законодавства до організаційно-правових форм здійснення страхової діяльності в Україні.
2. Склад та основний зміст чинного законодавства, що регламентує порядок створення, функціонування та ліквідації страховика.
3. Трудові ресурси страхової організації.
4. Принципи стратегічного управління страховою організацією.
5. Ліга страхових організацій України та її роль у формуванні страхового ринку.

Література [1; 16–18; 33–35; 39; 47–52; 55–56; 61]

Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності

1. Необхідність і призначення державного регулювання страхової діяльності.
2. Страхове законодавство як інструмент регулювання страхової діяльності. Структура страхового законодавства України.
3. Орган нагляду за страховою діяльністю та його функції. Реєстрація та ліцензування страховиків. Контроль за діяльністю суб'єктів страхового ринку.
4. Вплив норм міжнародного права на формування законодавчої та нормативної бази регулювання страхової діяльності в Україні.

Питання для самостійного вивчення

1. Подання вимог до державного нагляду та регулювання страхової діяльності в Законі України “Про страхування”.
2. Декрет України “Про страхування”, перша і друга редакції Закону України “Про страхування”, їх порівняльна характеристика.
3. Склад та зміст Інструкції з ліцензування страхової діяльності.
4. Процес інтеграції України до європейського страхового ринку.

Література [1–14; 16–18; 33–35; 37–42; 47–50; 55; 56]

Тема 7. Особисте страхування

- 7.1. Страхування життя і його основні види.
- 7.2. Страхування від нещасних випадків.
- 7.3. Страхування здоров'я на випадок хвороби.
- 7.4. Безперервне страхування здоров'я (медичне страхування).

Питання для самостійного вивчення

1. Норми чинного законодавства України та їх вплив на здійснення страхування життя.
2. Стан медичного страхування в Україні та за кордоном.
3. Обов'язкові види особистого страхування та законодавчі норми, що регулюють умови їх здійснення в Україні.
4. Застосування особистих видів страхування в підприємницькій та кредитно-фінансовій сферах діяльності.

Література [6–9; 11–19; 24–31; 33–43; 47–50; 55–60; 66]

Тема 8. Майнове страхування

- 8.1. Страхування майна від вогню та ризиків стихійних явищ.
- 8.2. Страхування майна від технічних ризиків та ризиків протиправних дій.
- 8.3. Страхування транспортних засобів та вантажів.
- 8.4. Страхування майна сільськогосподарських підприємств.
- 8.5. Страхування фінансово-кредитних ризиків.

Питання для самостійного вивчення

1. Особливості формування страхового інтересу суб'єктів підприємства за умов ринкової економіки.
2. Стан і розвиток автотранспортного страхування в Україні.
3. Процедура укладення договору страхування майна від вогню.
4. Страхування майна сільськогосподарських підприємств.
5. Страхування кредитного портфеля банку.
6. Принципи страхування в Кодексі торгового мореплавства України.

Література [6–18; 24–31; 33–43; 46–50; 55–60; 66; 68]

Тема 9. Страхування відповідальності

- 9.1. Страхування відповідальності власників транспортних засобів.
- 9.2. Страхування відповідальності перевізників.
- 9.3. Страхування іншої відповідальності.

Питання для самостійного вивчення

1. Склад та зміст чинних нормативних документів, що регламентують страхування відповідальності власників транспортних засобів.
2. Стан розвитку страхування відповідальності роботодавців.
3. Тенденції розвитку страхування відповідальності товаровиробників.
4. Зарубіжний досвід страхування професійної відповідальності.

Література [6–9; 16–18; 24–31; 33–43; 48–50; 55–60]

Тема 10. Перестраховання і співстраховання

- 10.1. Необхідність і сутність перестраховання, стан і перспективи його розвитку.
- 10.2. Принципи перестраховання.
- 10.3. Види і форми перестраховання.
- 10.4. Регулювання процедури перестраховання в Україні.
- 10.5. Співстраховання та механізм його застосування.

Питання для самостійного вивчення

1. Історія розвитку перестраховання в Україні.
2. Принципи перестраховання та їх подання в Законі України “Про страхування”.
3. Переваги та недоліки факультативного перестраховання.
4. Склад та зміст нормативних документів, що регулюють процедуру перестраховання в Україні.
5. Стан та здійснення співстраховання на страховому ринку України.
6. Власне утримання при перестрахованні та необхідність регламентації його розміру.

Література [1–9; 11–18; 33–43; 48–50; 55; 56; 69]

Тема 11. Доходи, витрати і прибуток страховика

- 11.1. Особливості грошового обігу у страховій організації.
- 11.2. Доходи і витрати страховика: склад, економічний зміст і порядок визначення.
- 11.3. Прибуток страховика, його склад і визначення.
- 11.4. Оподаткування страхової діяльності.
- 11.5. Показники фінансових результатів діяльності страхової організації.

Питання для самостійного вивчення

1. Практика оподатковування страхової діяльності в Україні.
2. Доходи страховика від нестрахових операцій: склад, економічний зміст і порядок визначення.
3. Витрати страховика за нестраховими операціями: склад, економічний зміст і порядок визначення.
4. Характеристика основних економічних показників діяльності страхових компаній України починаючи з 1997 р.

Література [1; 6–18; 22; 23; 27–42; 48–50; 55; 56; 64; 70]

Тема 12. Фінансова надійність страхової компанії

- 12.1. Поняття і зміст фінансової надійності страховика, засоби її забезпечення.
- 12.2. Платоспроможність страховика та умови її забезпечення.
- 12.3. Власні кошти страхової організації, їх склад і джерела формування.
- 12.4. Страхові резерви, умови їх формування і розміщення.
- 12.5. Фактичний і нормативний запаси платоспроможності, порядок їх обчислення. Інші показники платоспроможності страховика.

Питання для самостійного вивчення

1. Платоспроможність страховика та умови її забезпечення (зарубіжний досвід).
2. Страхові резерви: вимоги до формування і розміщення в Законі України “Про страхування”.
3. Зарубіжний досвід формування страхових резервів.
4. Підходи до формування систем фінансових показників страхової та нестрахової діяльності страховика.

Література [1; 6–13; 33–35; 38–42; 48; 53–57; 64; 70]

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування

1. Передумови виникнення страхування. Способи здійснення страхування.
2. Порівняльний аналіз сутності страхування та його функцій у вітчизняній та зарубіжній літературі.
3. Передумови становлення класичного страхування в Україні.
4. Порівняльна характеристика форм організації страхових фондів.

5. Роль страхування в розвитку сучасних суспільних соціально-економічних відносин.
6. Принципи страхування та їх подання в законодавстві України.

Тема 2. Класифікація страхування

1. Призначення класифікації страхування для наукових досліджень та практичної діяльності страхових компаній.
2. Форми страхування: погляд у перспективу.
3. Класифікація за видами небезпеки на прикладі транспортного страхування.
4. Класифікація за спеціалізацією страховика. Вимоги чинного законодавства до спеціалізації страхових компаній.
5. Системи страхової відповідальності та особливості їх застосування.

Тема 3. Страхові ризики і їх оцінювання

1. Класифікація ризиків у різних видах страхування.
2. Методи якісного та кількісного аналізу ризиків у страхуванні.
3. Склад і призначення актуарних розрахунків для страхування життя.
4. Обчислення страхових тарифів для ризикових видів страхування.
5. Показники страхової статистики і їх визначення.
6. Структура страхового тарифу і призначення її компонентів. Види страхових премій.
7. Призначення і функції менеджменту ризиків; способи управління страховими ризиками.

Тема 4. Страховий ринок

1. Основні принципи реалізації страхових продуктів.
2. Функції і правовий статус прямих страхових посередників (страхових агентів і брокерів) в Україні та за кордоном.
3. Склад і призначення ринкових інструментів на страховому ринку.
4. Розвиток страхового ринку України: стан, проблеми і перспективи.
5. Маркетинг у страхуванні та його призначення.
6. Реклама та її призначення для формування попиту на страхування.

7. Порівняння страхового ринку України зі страховими ринками розвинених країн світу.
8. Державний нагляд за діяльністю суб'єктів страхового ринку в умовах його становлення. Напрямки вдосконалення державної політики в галузі страхування.

Тема 5. Страхова організація

1. Організаційно-правові форми здійснення страхової діяльності в Україні.
2. Порядок створення, функціонування та ліквідації страхової організації згідно з чинним законодавством.
3. Інформаційні ресурси та їх вплив на функціонування страхової компанії.
4. Принципи управління страховою організацією.
5. Об'єднання страховиків на страховому ринку України.

Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності

1. Стан та перспективи розвитку державного регулювання страхової діяльності в Україні.
2. Страхове законодавство України: аналітичний огляд розвитку.
3. Вплив норм міжнародного права на формування законодавчої та нормативної бази регулювання страхової діяльності в Україні.
4. Вимоги українського законодавства до договорів страхування життя.
5. Особливості здійснення обов'язкового страхування в Україні.

Тема 7. Особисте страхування

1. Сучасний стан особистого страхування в Україні.
2. Обов'язкові види особистого страхування та їх значення.
3. Форми та види медичного страхування: виникнення та розвиток.
4. Страхування туристів, що виїждять за кордон.

Тема 8. Майнове страхування

1. Формування ринку майнового страхування в Україні.
2. Досвід зарубіжних країн у страхуванні майна юридичних осіб.
3. Автотранспортне страхування і його особливості.
4. Авіаційне страхування і його особливості.
5. Страхування ризиків діяльності фінансових установ.

Тема 9. Страхування відповідальності

1. Страхування відповідальності товаровиробників: вітчизняний і зарубіжний досвід.
2. Страхування відповідальності за забруднення довкілля.
3. Необхідність функціонування міжнародної системи “Зелена картка”.
4. Страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту в Україні.
5. Страхування професійної відповідальності (зарубіжний досвід).

Тема 10. Перестраховання і співстраховання

1. Економічна сутність і функції перестраховання.
2. Стан і тенденції розвитку вітчизняного перестраховання.
3. Способи пропорційного перестраховання.
4. Непропорційне перестраховання і його застосування.
5. Співстраховання та механізм його дії.

Тема 11. Доходи, витрати і прибуток страховика

1. Доходи і витрати страховика: склад, економічний зміст і порядок визначення.
2. Прибуток страховика та чинники його збільшення.
3. Система оподаткування страхових компаній в Україні.
4. Показники фінансових результатів діяльності страхової організації.

Тема 12. Фінансова надійність страхової компанії

1. Фінансова надійність страховика та чинники її забезпечення.
2. Роль страхових резервів у забезпеченні фінансової надійності страховика.
3. Платоспроможність страхової компанії та умови її забезпечення.
4. Показники платоспроможності страховика: аналітичний огляд вимог чинного законодавства.

Література [1–10; 28–35; 37–42; 48; 53–57; 64; 70]

РОЗРАХУНКОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Завдання 1. Розрахунок страхового відшкодування

Розрахувати суму страхового відшкодування в задачах 1–3. Дані для розрахунку використовувати з таблиці за номером варіанта контрольної роботи, який встановлюється за останніми двома цифрами номера залікової книжки студента за наведених раніше умов.

Задача 1. Застраховано прямий і непрямий збитки майна за системою повної (справжньої) вартості. Страхова сума – S . Безумовна франшиза за прямим збитком – F_b . Умовна франшиза за непрямим збитком F_y . Прямий збиток – U_n , непрямий – U_k . Знайти суму виплати.

Задача 2. Майно застраховане за системою пропорційної відповідальності. Страхова сума – S . Страхова вартість – W . Безумовна франшиза – F_b . Прямий збиток – U_n . Знайти суму виплати.

Задача 3. Застраховано прямий і непрямий збитки за системою першого ризику. Повна страхова сума – S . Безумовна франшиза за прямим збитком – F_b . Умовна франшиза за непрямим збитком – F_y . Прямий збиток – U_n , непрямий – U_k . Непрямий збиток покривається в обсязі не більше 15% прямого. Знайти суму виплати.

Умови для розрахунку величини страхового відшкодування

Номер варіанта контрольної роботи	S , грн.	W , грн.	U_n , грн.	U_k , грн.	F_b , %	F_y , %
1	10000	20000	10000	2000	5	10
2	20000	30000	10000	2000	6	8
3	30000	40000	20000	3000	7	6
4	40000	50000	20000	4000	8	4
5	25000	60000	10000	5000	9	6
6	30000	60000	15000	1000	8	7
7	35000	35000	15000	2000	7	8
8	40000	55000	15000	3000	6	9
9	45000	70000	15000	4000	5	10
10	55000	80000	15000	5000	4	11

Завдання 2. Розрахунок страхових тарифів

Розрахувати страхові тарифи: страховий нетто-тариф (T_n); страховий брутто-тариф (T_b). Показники страхової статистики і тип страхового тарифу, які необхідно розрахувати, а також значення вихідних параметрів страхової статистики для розрахунку вибирають з таблиці за номером варіанта контрольної роботи, який встановлюється за останніми двома цифрами номера залікової книжки студента згідно з наведеними раніше умовами.

Умови для розрахунку страхових тарифів

Номер варіанта контрольної роботи	n	m	S_b	S_0	H_0
1	1000	10	30000	50000	10
2	2000	30	35000	60000	12
3	3000	40	40000	65000	14
4	4000	50	50000	70000	16
5	5000	100	55000	75000	18
6	6000	120	60000	80000	20
7	7000	150	65000	85000	22
8	8000	200	70000	90000	24
9	9000	450	75000	95000	26
10	10000	800	80000	100000	28

Примітка. Вихідні показники страхової статистики:

n – кількість об'єктів страхування;

m – кількість об'єктів, що постраждали внаслідок настання страхових випадків;

S_b – середня сума виплаченого страхового відшкодування (грн.);

S_0 – середня страхова сума об'єкта страхування (грн.);

H_0 – частина навантаження (%).

Завдання 3. Розрахунок показників платоспроможності страховика

Виконати відповідні розрахунки і визначити, чи виконується для вибраного страховика згідно із Законом України “Про страхування” вимога про перевищення фактичного запасу платоспроможності над нормативним.

Показники діяльності страхової компанії для розрахунку вибирають з таблиці за номером варіанта контрольної роботи, який встановлюється за останніми двома цифрами номера залікової книжки студента згідно з наведеними раніше умовами.

Річні показники діяльності страхових компаній зі страхування, іншого ніж страхування життя (оціночні дані)

Номер варіанта контрольної роботи	Назва страхової організації	Активи S_a , тис. грн.	Страхові платежі P	Страхові платежі, що належать перестраховикам P_{pi} , тис. грн.	Страхові виплати S_b	Страхові резерви R
1	Лемма	972708,9	424073,0	319754,0	46177,3	229721,4
2	Аура	829019,6	214169,3	17295,9	4051,8	93864,4
3	Аванте	567210,6	410327,5	11255,6	41169,8	220823,7
4	Креміль	538123,6	275004,8	9808,7	68473,1	98274,8
5	Еталон	260615,9	239083,5	11191,0	20779,6	135041,3
6	Мотор-гарант	256556,7	54867,9	5339,6	20001,1	23735,0
7	Захід-резерв	237439,4	89472,0	16403,7	19320,3	53236,5
8	Страхова група "ТАС"	230227,5	72828,9	15497,3	20095,0	47154,5
9	Провіта	215162,8	125469,0	11076,1	11245,6	49063,9
10	АСКА	144886,5	154799,9	24104,0	20008,1	93830,5

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

Результативність самостійної роботи студентів визначається наявністю активних методів її контролю. Використовуються такі види контролю:

- *вхідний контроль* знань та вмінь студентів на початку вивчення навчальної дисципліни;

- *поточний контроль* — регулярний контроль рівня засвоєння матеріалу на лекціях, практичних і семінарських заняттях; мета — перевірити рівень підготовленості студентів до виконання конкретних навчальних завдань. Форму поточного контролю під час навчальних занять і систему оцінювання рівня засвоєних знань визначає викладач;

- *рубіжний (модульний) контроль* здійснюється після вивчення певних модулів;

- *підсумковий контроль* здійснюється з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньо-кваліфікаційному рівні або на окремих його завершених етапах.

Для досягнення мети та завдань вивчення дисципліни студенти повинні виконати запланований навчальним планом обсяг аудиторних занять (прослухати лекції та взяти участь у семінарських заняттях) та пройти поточний контроль у вигляді:

- систематичної та активної роботи на семінарських заняттях протягом семестру;

- виконання завдань для самостійного опрацювання, у тому числі у формі виконання реферативних робіт.

При контролі систематичної та активної роботи на семінарських заняттях оцінюванню підлягають:

- рівень знань, продемонстрований у відповідях та виступах на семінарських заняттях;

- активність при обговоренні питань, винесених на семінарські заняття;

- результати тестового експрес-контролю.

При контролі виконання завдань для самостійного опрацювання оцінюванню підлягають:

- самостійне опрацювання тем загалом або окремих питань дисципліни;

- написання рефератів за темами дисципліни;

- конспекти навчальних та наукових текстів за темами, погодженими з викладачем;

- переклад інземних текстів за темами, погодженими з викладачем.

Питання, що виносяться для самостійного вивчення відповідних тем, подані в розділі “Методичне забезпечення самостійної роботи студентів”.

При виконанні письмових реферативних робіт студентам необхідно проконсультуватися з викладачем (лектором) і узгодити з ним тематику, зміст реферату у вигляді розгорнутого плану та обов'язкові для використання літературні джерела. Кожна реферативна робота повинна дати вичерпну та аргументовану відповідь на визначені в ній питання. Перелік тем рефератів наведено в розділі “Методичне забезпечення самостійної роботи студентів”. Для виконання письмових робіт студенти повинні використовувати рекомендовану літературу з наведеного списку та інші наперед погоджені з лектором джерела інформації (Інтернет та періодичні видання, матеріали страхових компаній та ін.). Наявність у роботі оригінальних матеріалів, результатів власних аналітичних досліджень та висновків автора є необхідною умовою позитивного оцінювання роботи. Робота захищається студентом після її подання в письмовому вигляді, перевірки та співбесіди з викладачем (лектором).

Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, виконують три письмові реферативні роботи, теми яких попередньо узгоджують з викладачем.

Рубіжний (модульний) контроль полягає в оцінюванні виконання модульних завдань, при цьому оцінюванню підлягають:

- відповідь на теоретичне питання;
- результат тестування;
- розв'язання задачі.

Модульний контроль здійснюється двічі за семестр на семінарських заняттях у вигляді виконання контрольної роботи за розділами та темами дисципліни (див. таблицю).

Модуль	Назва модуля і теми дисципліни	Строк контролю	Форма контролю
I	Теоретичні засади страхування (теми 1–6 згідно з тематичним планом дисципліни)	Після вивчення тем	Контрольна робота
II	Фінансові засади страхової діяльності (теми 7–12 згідно з тематичним планом дисципліни)	Після вивчення тем	Контрольна робота

Завдання для модульного контролю складаються з трьох питань:

- для першого модуля завдання містить теоретичне питання, одне тестове завдання (п'ять тестових питань) і одну задачу;

- для другого модуля завдання містить теоретичне питання, одне тестове завдання (п'ять тестових питань) і одну задачу.

Порядок організації поточного оцінювання знань студентів заочної форми навчання

Для досягнення мети та завдань вивчення дисципліни студенти повинні виконати запланований навчальним планом обсяг аудиторних занять (прослухати лекції та взяти участь у семінарських заняттях) та пройти поточний контроль у вигляді виконання домашньої контрольної роботи за тематикою та варіантами, визначеними у програмі вивчення дисципліни “Страховання” (Бігдаш В. Д., МАУП, 2003).

Загальна оцінка результатів контролю

Результати поточного контролю оцінюються як задовільні за наявності задовільних оцінок за виконання завдань на семінарських заняттях (для студентів денної форми навчання), виконання домашньої контрольної роботи (для студентів заочної форми навчання) та модульних завдань. Якщо за результатами поточного контролю знань студент одержав незадовільні оцінки, він не допускається до заліку.

У разі невиконання завдань поточного контролю знань з поважних причин студент має право з дозволу декана виконати їх до настання останнього семінарського заняття.

Порядок організації підсумкового оцінювання знань студентів

Підсумковий контроль та оцінювання знань студентів здійснюється у формі заліку. Залік проводиться в письмовій формі за білетами, складеними на основі навчальної програми дисципліни.

При складанні заліку студентам пропонується відповісти на питання до семестрового контролю. Кожний білет складається з трьох питань. Перша група питань контролює рівень засвоєння фундаментальних знань, друга — рівень засвоєння прикладних питань дисципліни і третя група — рівень вміння застосовувати здобуті фундаментальні та прикладні знання в реальних ситуаціях (третє питання подається, як правило, у формі задачі). Білети можуть також формуватися у вигляді тестових завдань.

Для того щоб отримати оцінку “**зараховано**”, студент повинен *знати*:

- сутність категорій та принципів страхування;
- зміст усіх питань, винесених на залік;
- сучасні теоретичні та практичні проблеми ринку надання страхових послуг в Україні;

уміти:

- застосовувати на практиці здобуті теоретичні знання для розв'язання практичних і ситуаційних завдань стосовно здійснення страхування;
- професійно і грамотно висловлювати власну думку;
- робити обґрунтовані висновки, розробляти практичні рекомендації для страхування інтересів юридичних і фізичних осіб.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Основна мета створення страхових фондів.
2. Функції страхування.
3. Сутність інвестиційної функції страхування.
4. Захисна функція страхування.
5. Компенсаційна функція страхування.
6. Суб'єкти страхових правовідносин і їх характеристики.
7. Взаємозв'язок об'єктів страхування і страхового інтересу.
8. Зв'язок між страховою вартістю і страховою сумою.
9. Призначення страхового тарифу. Страховий платіж і його види.
10. Поняття збитку. Збиток у страхуванні.
11. Франшиза, її види і джерела походження.
12. Сутність понять “страховий ризик” і “страховий випадок”.
13. Страховий фонд, способи, форми та історичні етапи розвитку форм його організації.
14. Стан та розвиток способів здійснення страхування в Україні.
15. Комерційне страхування та особливості його здійснення.
16. Зміст основних принципів страхування.
17. Відображення принципів страхування в українському законодавстві.
18. Роль страхування в розвитку сучасних суспільних соціально-економічних відносин.
19. Поняття класифікації у страхуванні, її значення та критерії.
20. Форми страхових зобов'язань та їх порівняльний аналіз.
21. Принцип добровільності й особливості його реалізації у страхуванні. Види добровільного страхування.
22. Види обов'язкового страхування та основні вимоги до їх здійснення.

23. Об'єктна класифікація видів страхування, галузі та види страхування.
24. Класифікація страхування за видами небезпеки.
25. Класифікація страхування за статусом страхувальника та спеціалізацією страховика.
26. Системи страхової відповідальності й особливості їх застосування.
27. Поняття, види, характеристика ризиків.
28. Класифікація ризиків за основними напрямками страхування.
29. Ризикові обставини і їх зв'язок зі страховим ризиком та страховим випадком.
30. Актуарні розрахунки, їх завдання і основні функції.
31. Класифікація видів актуарних розрахунків.
32. Зміст понять “нетто-ставка” і “брутто-ставка”.
33. Основні показники страхової статистики і їх застосування.
34. Рівняння збитковості страхової суми, частоти і вагомості збитку.
35. Структура страхової премії для ризикових видів страхування.
36. Структура страхової премії для страхування життя.
37. Види страхових премій і внесків.
38. Визначення, призначення і основні завдання менеджменту ризиків.
39. Процедура ідентифікації ризиків і способи її здійснення.
40. Способи якісної і кількісної оцінки ризиків.
41. Способи управління ризиками. Визначення, оцінка їх придатності.
42. Поняття та основні категорії страхового ринку.
43. Страхова послуга як специфічний ринковий продукт. Особливості реалізації страхової послуги та застосування маркетингу у страхуванні.
44. Договір страхування як форма страхового зобов'язання та умова реалізації страхової послуги.
45. Поняття комплексного страхового ринку і його компоненти.
46. Склад структури та інфраструктури страхового ринку.
47. Прямі страхові посередники в Україні, їхні права й обов'язки.
48. Страховий ринок України.
49. Тенденції розвитку страхових ринків різних країн світу.
50. Організаційно-правові форми здійснення страхової діяльності.

51. Порядок створення, функціонування та ліквідації страхової організації.
52. Структура, ресурси та принципи управління страховою організацією.
53. Об'єднання страховиків та їх функціонування в Україні.
54. Необхідність і призначення державного регулювання страхової діяльності.
55. Структура страхового законодавства в Україні та його роль у регулюванні страхової діяльності.
56. Орган нагляду за страховою діяльністю та його функції. Процедура ліцензування страхової діяльності.
57. Вплив норм міжнародного права на формування законодавчої та нормативної бази регулювання страхової діяльності в Україні.
58. Класифікація і основні види особистого страхування.
59. Страхові ризики і страхові випадки для особистого страхування.
60. Обов'язкові види особистого страхування в Україні.
61. Страхування здоров'я та особливості його здійснення в Україні.
62. Види майнового страхування.
63. Вогневе страхування і його особливості.
64. Страхування від технічних ризиків і ризиків протиправних дій.
65. Страхування транспортних засобів та вантажів.
66. Страхування майна сільськогосподарських підприємств.
67. Страхування фінансово-кредитних ризиків.
68. Визначення об'єктів страхування для страхування відповідальності.
69. Особливості страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів.
70. Страхування відповідальності роботодавців та товаровиробників.
71. Страхування професійної відповідальності та інші види страхування відповідальності.
72. Призначення співстрахування і перестрахування.
73. Вимоги до договорів перестрахування.
74. Відмінності факультативного й облігаторного перестрахування.
75. Договір пропорційного перестрахування і його особливості.
76. Сутність непропорційного перестрахування.
77. Особливості регулювання перестраховальної діяльності в Україні.

78. Особливості грошового обігу у страховій компанії.
79. Види доходів страхової організації.
80. Види витрат страхової компанії.
81. Джерела прибутку комерційної страхової компанії.
82. Особливості оподаткування страхової діяльності.
83. Особливості оподаткування діяльності страховика при страхуванні життя.
84. Основні фінансові показники страхової компанії.
85. Поняття і зміст фінансової надійності страховика, засоби її забезпечення.
86. Види, склад і призначення страхових резервів.
87. Методика визначення резервів при здійсненні ризикового страхування.
88. Методика визначення резервів при страхуванні життя.
89. Принципи і напрями розміщення страхових резервів.
90. Параметри платоспроможності страховика.

ТЕСТИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

№ 1-Зл

1. Страховий брокер — це:

- А. Суб'єкт підприємницької діяльності, що здійснює посередницьку діяльність на страховому ринку від імені та на підставі доручень страховиків.
- Б. Юридика особа, яка працює тільки на одного страховика.
- В. Фірма, яка продає клієнтам власні страхові послуги.
- Г. Суб'єкт підприємницької діяльності, що здійснює посередницьку діяльність на страховому ринку від власного імені за дорученнями страхувальника.
- Д. Відповіді А і Г разом.

2. Принцип відшкодування прямо реалізується:

- А. При особистому страхуванні та страхуванні відповідальності за заподіяння шкоди особистості.
- Б. При майновому страхуванні.
- В. При страхуванні відповідальності за заподіяння шкоди майну і майновому страхуванню.
- Г. Усе зазначене.

3. Страховий агент (фізична особа) виконує такі головні функції:

- А. Діє від імені та за дорученням страховика, в його інтересах і за комісійні страховика, виконуючи частину його страхової діяльності.
- Б. Продає поліси одного страховика за комісійні від клієнта.
- В. Продає один вид полісу різних страховиків за комісійні цих страховиків.
- Г. Продає страхові поліси різних страховиків за комісійні цих страховиків.
- Д. Відповіді А і В разом.

4. Принцип страхового інтересу означає:

- А. Юридично і фінансово обґрунтований інтерес страхувальника у страхуванні.
- Б. Можливість оцінки об'єкта страхування за згодою сторін договору страхування.
- В. Обов'язок страхувальника повідомляти страховику всю інформацію, що прямо стосується об'єкта страхування і його ризиків.
- Г. Право страховика відмовити у виплаті страхового відшкодування.

5. Особисте страхування може передбачати:

- А. Страхування життя фізичної особи на випадок її смерті.
- Б. Страхування від нещасних випадків.
- В. Пенсійне страхування та страхування на дожиття до певного віку.
- Г. Усе перелічене.

6. Головна причина (першопричина) страхового випадку повинна визначатися:

- А. Нормативними актами міністерств і відомств.
- Б. На розсуд страхувальника.
- В. Як головна причина можливого збитку, що не залежить від волі та бажання сторін.

7. Страхування цивільної відповідальності власника автотранспорту передбачає:

- А. Звільнення водія від відповідальності за свої дії під час дорожнього руху.

- Б. Виплати страховика за збитками, заподіяними транспортом третім особам.
- В. Відповідальність страховика у випадку, коли транспортний засіб, що став причиною аварії, зник і не встановлений, або його власник не має страховки.
- Г. Непотрібність документального підтвердження факту транспортної аварії.

9. Принцип суброгації припускає:

- А. Надання страхувальником правдивої інформації при оформленні полісу.
- Б. Можливість ухилитися від відповіді на деякі питання при оформленні полісу.
- В. Застосування тільки в особистому страхуванні.
- Г. Право страховика, що виплатив страхове відшкодування за полісом майнового страхування, зажадати відшкодування виплати прямим винуватцем збитку в обсязі виплати.

10. Перестрахування — це надання особливих страхових послуг з метою:

- А. Оптимізації страхових портфельів перестрахувальників і перестраховиків шляхом перепродажу ризиків між ними.
- Б. Оптимального розподілу ризиків у просторі та часі між страховиками для забезпечення надійності та сталості їх роботи.
- В. Можливості страхування катастрофічних і великих ризиків.
- Г. Усе перелічене.

11. На страховому ринку України дозволяється користуватися:

- А. Комбінованими правилами і договорами страхування.
- Б. Комбінованими правилами страхування.
- В. Комбінованими договорами страхування.

12. Ринкові регулятори на страховому ринку — це:

- А. Система валютного регулювання у країні.
- Б. Податкове і страхове законодавство.
- В. Страхова біржа або подібна їй структура.
- Г. Усе перелічене.

13. Для ліцензування страхової діяльності необхідно подати такі документи:

- А. Комплект установчих документів до реєструючого виконкому.

- Б. Пакет документів згідно із законодавством до уповноваженого органу нагляду за страховою діяльністю.
- В. Пакет документів згідно із законодавством до Ліцензійної палати.
- Г. Усе перелічене.

14. При пожежі в готельному номері постраждали стеля та стіни (у стелі з'явилася дірка, а стіни покрилися кіптявою). Страховик відшкодує за полісом майнового страхування від прямих збитків приміщення такі збитки:

- А. Вартість ремонту дірки на стелі та очищення стін від кіптяви.
- Б. Вартість капітального ремонту цього номера.
- В. Втрату доходу за період ремонту номера готелю.

15. Джерело прибутку страховика становлять:

- А. Страхові платежі, які отримує страховик від страхувальників.
- Б. Премії за передання ризиків у перестраховування.
- В. Прибутки від інвестування власних коштів та страхових резервів.
- Г. Усе перелічене.

16. Ризик одного майнового об'єкта можна достраховувати:

- А. До повної реальної вартості майна за будь-якою системою страхування.
- Б. До будь-якої вартості майна за системою першого ризику і системою граничної відповідальності.
- В. До повної реальної вартості майна тільки за системою відбудовного страхування і "нове за старе".
- Г. Відповідь А, за винятком системи "нове за старе" та граничної відповідальності.

17. Смирнов має спільний з Петровим будинок. Петров на своїй частині заднього двору робив шашлики. Вогонь з мангалу перекинувся на будинок, який став швидко горіти. Побачивши пожежу, Петров почав панікувати і не сповістив Смирнова про пожежу. При відшкодуванні збитків від пожежі буде виконано такі дії:

- А. Поліс страхування від вогню Смирнова відшкодує збитки Петрова.
- Б. Смирнов законно заявить претензії Петрову або своєму страховику і через нього захищатиме свої права проти Петрова.
- В. Смирнов діятиме самостійно через суд.

18. На страховому ринку використовуються такі ринкові інструменти:

- А. Умови та правила страхування, затверджені Укрстрахнаглядом.
- Б. Офіційні документи, накази та інструкції Укрстрахнагляду.
- В. Договори страхування, укладені за ліцензованими правилами згідно з чинним законодавством.
- Г. Умови і правила страхування, які розробляються страховими фірмами.
- Д. Відповіді А, В і Г разом.

19. Страховики України повинні виконувати такі умови забезпечення платоспроможності:

- А. Наявність сплаченого статутного і гарантійного фондів;
- Б. Створення страхових резервів, достатніх для страхових виплат.
- В. Перевищення фактичного запасу платоспроможності страховика над розрахунковим нормативним.
- Г. Створення технічних резервів для обов'язкових видів страхування.
- Д. Усі перелічені, окрім Г.
- Е. Усі перелічені, окрім А.

№ 2-Зл

1. Джерелами прибутку страховика є:

- А. Страхові премії, які він одержує від страхувальників, та інші доходи від страхової діяльності.
- Б. Прибуток від інвестування власних коштів і страхових резервів.
- Г. Інші доходи страховика від господарської діяльності.
- Д. Відповіді А і Б разом.
- Е. Усе перелічене.

2. Основними потоками грошового обігу страховика є:

- А. Оборот коштів, необхідних для реалізації страхового захисту.
- Б. Оборот коштів з організації страхової справи.
- В. Оборот коштів з виконання прямих операцій купівлі-продажу коштовностей.

- Г. Відповіді А і Б разом.
- Д. Усе перелічене.

3. Доходи від страхових операцій — це:

- А. Страхові премії, отримані страховиком.
- Б. Комісійні винагороди за передання ризиків в перестраховування.
- В. Частини страхових відшкодувань, виплачені перестраховувальниками.
- Г. Суми, повернуті із зовнішніх страхових резервів і резервів збитків.
- Д. Усе перелічене.

4. Доходи від інвестиційної діяльності — це:

- А. Первинні доходи страховика.
- Б. Результат розміщення власних коштів страховика та коштів страхових резервів.
- В. Похідні від доходів за страховими операціями.
- Г. Відповіді А і Б разом.
- Д. Відповіді Б і В разом.

5. Інші доходи страховика — це:

- А. Доходи від здавання майна в оренду і безкоштовної фінансової (матеріальної) допомоги йому.
- Б. Доходи від надання консультаційних послуг і реалізації прав регресного позову.
- В. Доходи від врегулювання заборгованостей, штрафи, пені, курсової різниці, індексації фондів.
- Г. Відповіді А і Б разом.
- Д. Усе перелічене.

6. Витрати страховика — це:

- А. Сума витрат на виконання страхових операцій.
- Б. Сума витрат на виконання інших (нестрахових) операцій.
- В. Усе перелічене.

7. Собівартість страхової операції в широкому розумінні — це:

- А. Сукупність валових витрат страховика на надання страхової послуги конкретного виду.
- Б. Обсяг витрат страховика на ведення справи зі страхової послуги конкретного виду.

- В. Сума страхової виплати за страхових послуг конкретного виду.
 - Г. Витрати страховика із забезпечення його фінансової стійкості для страховок конкретного виду.
- 8. Собівартість страхової операції у вузькому розумінні — це:**
- А. Сукупність валових витрат страховика на надання страхової послуги конкретного виду.
 - Б. Обсяг витрат страховика на ведення справи зі страхової послуги конкретного виду.
 - В. Сума страхової виплати зі страхових послуг конкретного виду.
 - Г. Витрати страховика із забезпечення його фінансової стійкості для страховок конкретного виду.
- 9. Облік витрат страховика здійснюється:**
- А. Окремо для страхової і нестрахової діяльності.
 - Б. Пропорційно питомій вазі валових доходів від страхової і нестрахової діяльності (якщо неможливо визначити розмір витрат, пов'язаних з отриманням доходів від страхової діяльності, окремо від інших видів діяльності).
 - В. Сумарно для всіх видів діяльності.
 - Г. Відповіді Б і В разом.
 - Д. Відповідь А або Б.
- 10. Прибуток страховика розраховується так:**
- А. Як прибуток від страхової діяльності.
 - Б. Як прибуток від інвестування і розміщення тимчасово вільних засобів.
 - В. Як прибуток від здійснення інших операцій.
 - Г. А плюс Б мінус В.
 - Д. А плюс Б плюс В.
- 11. Прибуток від страхових операцій — це:**
- А. Різниця між доходами від страхової діяльності та витратами на неї.
 - Б. Різниця між сумарними доходами і сумарними витратами страховика.
 - В. Відповіді А і Б разом.
- 12. Прибуток від нестрахових операцій — це:**
- А. Прибуток від розміщення і управління власними коштами.

- Б. Прибуток від розміщення і управління страховими резервами.
- В. Прибуток від агентського продажу чужих страхових продуктів.
- Г. Прибуток від комісійних за перестраховання, консультацій.
- Д. Усе перелічене.

13. Оподаткування страхової компанії здійснюється:

- А. Особливим способом на результати будь-яких видів діяльності страховика.
- Б. Особливим способом тільки на результати страхової діяльності.
- В. Особливим чином для результатів нестрахової діяльності страховика.
- Г. На загальних підставах як для будь-яких суб'єктів підприємства.

14. Основні податки на фінансові результати страхової діяльності передбачають такі ставки:

- А. 3% валового доходу від страхової діяльності, крім доходів отриманих за договорами довгострокового страхування життя.
- Б. 0% валового доходу за договорами довгострокового страхування життя.
- В. 6% валового доходу за договорами страхування життя терміном 10 і більше років.
- Г. 3% валового доходу за договорами страхування життя терміном 5 і більше років.
- Д. Відповіді А і Б разом.

15. Податок на фінансові результати нестрахової діяльності визначається за такою ставкою:

- А. 6% валового доходу для нестрахової діяльності.
- Б. 3% валового доходу для нестрахової діяльності.
- В. 6% сумарної різниці валових доходів і витрат для нестрахової діяльності.
- Г. Як для будь-яких інших суб'єктів підприємницької діяльності.

16. Фінансова надійність забезпечується такими показниками:

- А. Достатнім обсягом статутного і запасного фондів (власних коштів) страховика.

- Б. Правильно розрахованими базовими страховими тарифами.
- В. Адекватним прийнятим зобов'язанням розміром сформованих страхових резервів.
- Г. Оптимальною інвестиційною програмою і збалансованим страховим портфелем.
- Д. Усе перелічене.

17. Страховик зобов'язаний формувати і обліковувати такі види страхових резервів:

- А. За ризиковими видами страхування (технічні резерви).
- Б. За страхуванням життя.
- В. За резервами зароблених премій.
- Г. Усе перелічене.
- Д. Відповідь А або Б.

18. Резерви зі страхування життя формуються так:

- А. З резервів довгострокових зобов'язань (математичних резервів).
- Б. Окремо від інших видів страхування.
- В. З резервів належних виплат страхових сум.
- Г. Відповіді А і Б разом.
- Д. Усе перелічене.

19. Резерв незароблених премій — це:

- А. Частки отриманих страхових премій, що відповідають ризикам, які вже закінчилися.
- Б. Частки від сум отриманих страхових премій, що відповідають страховим ризикам, які не минули на звітну дату.
- В. Усе перелічене.

20. Розрахувати резерв незароблених премій на звітну дату, якщо в попередні дев'ять місяців (розрахунковий період) страховиком були одержані такі суми:

- 1) частка надходжень сум страхових платежів за перші три місяці розрахункового періоду — 300000 грн;
- 2) частка надходжень сум страхових платежів за наступні три місяці розрахункового періоду — 400000 грн;
- 3) частка надходжень сум страхових платежів за останні три місяці розрахункового періоду — 200000 грн;
- А. Резерв незароблених премій — 425,00 грн;
- Б. Резерв незароблених премій — 475,00 грн;
- В. Резерв незароблених премій — 106,67 грн.

21. Принципи розміщення страхових резервів в активи відповідних категорій такі:

- А. Диверсифікованість, або забезпечення високої стійкості інвестиційного портфеля.
- Б. Прибутковість, або виконання заданого рівня рентабельності розміщення.
- В. Ліквідність, або швидкість обертання активів певних категорій у гроші.
- Г. Надійність розміщення активів, коли забезпечується їх повне повернення.
- Д. Усе перелічене.

22. На будь-яку дату страховик зобов'язаний забезпечувати таку умову платоспроможності:

- А. Розрахунковий нормативний запас платоспроможності повинен перевищувати фактичний запас.
- Б. (Загальна сума активів – Сума нематеріальних активів – Сума всіх зобов'язань) < 0 .
- В. Фактичний запас платоспроможності повинен перевищувати розрахунковий нормативний запас.
- Г. (Обсяг перестраховувальних премій/Обсяг отриманих премій за договорами страхування) $< 0,5$.
- Д. $0,18$ (Сума премій, що надійшли – 50% премій, сплачених перестраховувальникам) $>$ Загальна сума активів.

23. Розрахувати фактичний та нормативний запаси платоспроможності та визначити, чи виконується умова платоспроможності страховика на будь-яку дату, якщо операції з перестраховування не виконувалися, а фінансові показники страховика за попередні 12 місяців такі: загальна сума активів – 80 млн грн, страхові платежі – 70 млн грн, страхові виплати – 20 млн грн, страхові резерви – 30 млн грн.

- А. Фактичний запас платоспроможності $\Phi = 50$ млн грн, нормативний запас платоспроможності $H = 12,6$ млн грн; умова забезпечення платоспроможності виконується.
- Б. Фактичний запас платоспроможності $\Phi = 50$ млн грн, нормативний запас платоспроможності $H = 5,2$ млн грн; умова забезпечення платоспроможності виконується.
- В. Фактичний запас платоспроможності $\Phi = 40$ млн грн, нормативний запас платоспроможності $H = 5,2$ млн грн; умова забезпечення платоспроможності не виконується.

1. Зазначте, які ознаки правильно характеризують страховика:

- А. Це суб'єкт підприємництва зі статутним фондом не менше 1000 тис. євро.
- Б. Це суб'єкт підприємництва зі статутним фондом не менше 1500 тис. євро (для окремих видів страхування).
- В. Це суб'єкт підприємництва зі статутним фондом не менше 100 тис. євро.
- Г. Це фінансова установа у формі акціонерного або господарського товариства, що має ліцензію на необхідні види страхування.

2. Обов'язкове державне соціальне страхування — це:

- А. Діяльність, що виконується за договором страхування між страхувальником і державою за рахунок останньої.
- Б. Захист особи за рахунок виплат зі страхових фондів, що контролюються державою і створюються на його вимогу з внесків (відрахувань) фізичних і юридичних осіб та коштів державного бюджету.
- В. Страхування відповідно до законодавчих актів держави виключно за рахунок державних бюджетних коштів.
- Г. Спосіб одержання державою страхового відшкодування від страховика в безумовному порядку.

3. В Україні встановлені такі форми страхування:

- А. Письмовий договір страхування.
- Б. Усний договір страхування.
- В. Добровільне і обов'язкове страхування.
- Г. Державне страхування.
- Д. Проїзний квиток, товарна накладна, багажна квитанція.

4. Ризик, прийнятий на добровільне страхування, повинен бути:

- А. Випадковий, ненавмисний і ймовірний з боку страхувальника.
- Б. Очевидний до моменту видання полісу.
- В. Визначатися законодавчими актами держави.
- Г. Випадковий і ненавмисний насамперед з боку страхової компанії.

5. Страхова сума, визначена договором страхування — це:

- А. Реальні витрати страхувальника на придбання страхової гарантії.
- Б. Фактичні витрати страховика з відшкодування збитків або шкоди за договором страхування.
- В. Імовірність втрат страхувальника протягом терміну дії договору страхування.
- Г. Максимальна запланована сума можливої страхової виплати при страховому випадку.

6. Майно вартістю 5000 грн застраховане за системою першого ризику. Страхова сума — 3000 грн. Безумовна франшиза — 5% страхової суми. Прямий збиток — 4150 грн. Сума страхового відшкодування становить:

- А. 4000 грн. Б. 3000 грн. В. 2850 грн.

7. Майно застраховане за пропорційною системою. Страхова сума — 2000 грн. Реальна вартість — 4000 грн. Умовна франшиза — 10% страхової суми. Прямий збиток — 3000 грн. Сума страхового відшкодування становить:

- А. 3000 грн. Б. 2000 грн. В. 1500 грн.

8. Майбутній річний дохід застрахований за системою граничної відповідальності. Середній рівень річного доходу (за даними за 5 років) — 10000 грн. Реально отримано за рік 8000 грн. Коефіцієнт покриття збитку — 50%. Сума страхового відшкодування становить:

- А. 4000 грн. Б. 3000 грн. В. 1000 грн.

9. Страховий брокер — це:

- А. Суб'єкт підприємництва (юридична особа), що зареєстрований у встановленому порядку і здійснює посередницьку професійну діяльність на користь страхувальника/перестраховальника-цедента від власного імені на підставі доручення страхувальника/перестраховальника-цедента.
- Б. Фізична особа, що виконує функції посередника на ринку цінних паперів.
- В. Організація, що пропонує клієнтам великий вибір власних страхових послуг.
- Г. Суб'єкт підприємництва (фізична особа) з функціями та повноваженнями за п. А.

Д. Юридична особа — агент з нерухомості, туристичний агент, фінансовий агент.

10. Страховий брокер може розмістити за рік:

- А. У одного страховика не більше 35% страхових премій за укладеними ним за рік договорами.
- Б. У одного страховика не більше 50% страхових премій за укладеними ним за рік договорами.
- В. Будь-яку кількість страхових премій за всіма договорами страхування у будь-якої кількості страховиків.
- Г. Страхових премій на суму не більше 2500 мінімальних заробітних плат, якщо брокер — фізична особа.

11. Задано: кількість об'єктів страхування $n = 1000$, кількість страхових випадків $m = 100$, середня страхова сума на один об'єкт $S_o = 2000$ грн і середня сума страхового відшкодування на один об'єкт $S_b = 1000$ грн. Нетто-ставка страхового тарифу становить:

- А. 0,5%. Б. 5%. В. 50%. Г. 0,05%.

12. При страхуванні професійної відповідальності 2000 аудиторів було встановлено середню страхову суму $S_o = 30000$ грн та навантаження на ведення справи $H_o = 20\%$. Протягом року відбулося 10 страхових випадків з виплатою середньої суми відшкодування $S_b = 15000$ грн. Річна брутто-ставка страхового тарифу згідно з наведеними даними така:

- А. 4,5%. Б. 0,3125%. В. 0,45%. Г. 4. 3,125%.

13. Складова страхового тарифу, призначена для формування страхового резерву, — це:

- А. Страховий нетто-тариф.
- Б. Страховий брутто-тариф.
- В. Норматив чистого прибутку страховика.
- Г. Навантаження (норматив витрат на ведення справи).
- Д. Сума необхідних страхових виплат.

14. Страхова брутто-премія при страхуванні кількох ризиків із загальною страховою сумою дорівнює добутку:

- А. Страхового брутто-тарифу на страхову суму мінус навантаження.
- Б. Страхового нетто-тарифу на страхову суму.

- В. Загальної страхової суми на суму страхових брутто-тарифів за страховими ризиками, страхування яких передбачено договором страхування.

15. Імовірність страхового випадку для майнового страхування визначається як співвідношення:

- А. Кількості однотипних об'єктів, потерпілих від конкретної страхової події, до їх загальної кількості.
- Б. Загальної кількості однотипних об'єктів, до кількості об'єктів, потерпілих від конкретної випадкової події.

16. Основні податки на фінансові результати страхової діяльності передбачають такі ставки:

- А. 3% суми валового доходу від страхової діяльності, крім доходів, отриманих за договорами довгострокового страхування життя.
- Б. 0% валового доходу за договорами довгострокового страхування життя.
- В. 6% валового доходу за договорами страхування життя терміном 10 і більше років.
- Г. 3% валового доходу за договорами страхування життя терміном 5 і більше років.

17. Оподаткування страхової компанії здійснюється:

- А. Особливим способом для результатів будь-яких видів діяльності страховика.
- Б. Особливим способом тільки для результатів страхової діяльності.
- В. На загальних підставах як для будь-яких суб'єктів підприємництва.

18. Страховик зобов'язаний формувати і обліковувати такі види страхових резервів:

- А. Резерви з ризикових видів страхування (технічні резерви).
- Б. Резерви зі страхування життя.
- В. Резерв зароблених премій.

19. Резерви зі страхування життя формуються:

- А. З резервів довгострокових зобов'язань (математичних резервів).
- Б. Окремо від інших видів страхування.
- В. З резервів належних виплат страхових сум.

20. Резерв незароблених премій — це частка:

- А. Отриманих страхових премій, що відповідають ризикам, які вже закінчилися.
- Б. Сум отриманих страхових премій, що відповідають страховим ризикам, які не минули на звітну дату.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Господарський кодекс України* від 16 січня 2003 р. № 434-IV.
2. *Цивільний кодекс України* від 16 січня 2003 р. № 435-IV.
3. *Закон України “Про страхування”* від 7 березня 1996 р. № 86/96 (із змінами, внесеними згідно із законами № 2745-III від 4 жовтня 2001 р. та ін.).
4. *Закон України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг”* від 12.07.01 № 2664-III.
5. *Указ Президента України “Про Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг в Україні”* від 11.12.02 № 1153/2002.
6. *Базилевич В. Д., Базилевич К. С.* Страхова справа. — 2-ге вид., переробл. і допов. — К.: Знання, 2002. — 204 с.
7. *Балабанов И. Т.* Риск-менеджмент. — М.: ФиС, 1996. — 192 с.
8. *Бігдаш В. Д.* Страхування: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2006. — 448 с.
9. *Страхове право України: Підруч. для вищ. навч. закл. / Д. П. Біленчук, П. Д. Біленчук, О. М. Залетов, Н. І. Клименко.* — К.: Атіка, 1999. — 368 с.
10. *Бланд Д.* Страхование: принципы и практика — М.: ФиС, 1998. — 414 с.
11. *Бурроу К.* Основы страховой статистики. — М.: Анкил, 1996. — 96 с.
12. *Вовчак О. Д.* Страхування. — Л.: Компакт-ЛВ, 2005. — 500 с.
13. *Горбач Л. М.* Страхова справа: Навч. посіб. — 2-ге вид., випр. — К.: Кондор, 2003. — 252 с.
14. *Гинзбург А. И.* Страхование: Учеб. пособие. — СПб.: Питер, 2003. — 176 с.
15. *Ефимов С. Л.* Деловая практика страхового агента и брокера: Учеб. пособие. — М.: ЮНИТИ, 1996. — 416 с.
16. *Журавлев Ю. М., Секерж И. Г.* Страхование и перестрахование. — М.: Анкил, 1993. — 184 с.

17. *Законодавство України про страхування: Зб. нормат. акт. / За ред. П. Д. Біленчука, О. Ф. Філонюка, І. В. Яковенка.* — К.: Атіка, 1999. — 464 с.
18. *Залетов О. М., Слюсаренко О. О.* Основи страхового права України: Навч. посіб. з комп'ютерним довідником “Дінай: Страхування” / За ред. Б. М. Данилішина. — К.: Міжнар. агенція “BeeZone”, 2003. — 384 с.
19. *Кагаловская Э. Т., Левант Н. А.* Справочное пособие по личному страхованию. — М.: ЮКИС, 1993. — 134 с.
20. *Мельников А. В.* Риск-менеджмент. Стохастический анализ рисков в экономике финансов и страхования. — М.: Аникл, 2001. — 112 с.
21. *Огляд міжнародного страхового ринку: кожна країна — своя історія, традиції та шляхи становлення // Страхова справа.* — 2002. — № 3. — С. 40–45.
22. *Орлянок-Малицкая Л. А.* Платежеспособность страховой организации. — М.: Анкил, 1994. — 152 с.
23. *Приходько В. С.* Бухгалтерський облік страхової діяльності: Навч. посіб. — 2-ге вид., допов. і переробл. — К.: Лібра, 2002. — 216 с.
24. *Слюсаренко О.* Региональные рынки страхования в Украине: проблемы и перспективы развития // Финансовые услуги. — 2002. — № 7–8. — С. 6–11.
25. *Страховий ринок України 1993–2001 рр. // Финансовые услуги.* — 2001. — № 6.
26. *Страховий та інвестиційний менеджмент: Підруч. / В. Г. Федоренко, В. Б. Захожай, О. Г. Чувардинський та ін.* — К.: МАУП, 2002. — 344 с.
27. *Страховое дело: Учебник / Под ред. проф. Л. И. Рейтмана.* — М.: РосТо, 1992. — 526 с.
28. *Страховання: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц.* — К.: Вид-во КНЕУ, 2000. — 120 с.
29. *Страховання: Підручник / Кер. авт. кол. і наук. ред. С. С. Осадець.* — 2-ге вид., переробл. і допов. — К.: Вид-во КНЕУ, 2002. — 600 с.
30. *Страховання: теорія та практика: Навч.-метод. посіб. / Н. М. Внукова, В. І. Успенко, Л. В. Временко та ін.; За заг. ред. проф. Н. М. Внукової.* — Х.: Бурун Книга, 2004. — 376 с.
31. *Філонюк А.* Современные тенденции развития страхования // Страхова справа. — 2002. — № 3. — С. 6–9.

32. Харченко Н. В. Використання прибутку в страхових компаніях зарубіжних країн // Фінанси України. — 1999. — № 9. — С. 115–120.
33. Шахов В. В. Страхование: Учебник для вузов. — М.: ЮНИТИ, 2000. — 312 с.
34. Шелехов К. В., Бидаш В. Д. Страхование: Учеб. пособие. — К.: МАУП, 1998. — 424 с.
35. Шихов А. К. Страхование: Учеб. пособие для вузов. — М.: ЮНИТИ, 2000. — 432 с.
36. Шумелда Я. П., Санговський Т. Організаційні схеми страхування // Фінанси України. — 2001. — № 12. — С. 135–141.
37. <http://www.allinsurance.ru>
38. <http://www.dfp.gov.ua>
39. <http://www.forinsurer.com>
40. <http://www.insurance.com.ua>
41. <http://www.rada.gov.ua>
42. <http://www.uainsur.com>

Додаткова

43. Александров А. А. Страхование. — М.: ПРИОР, 1998. — 192 с.
44. Алтынникова И. Формирование страховых резервов. — М.: Агентство фин. маркетинга, 1995. — 208 с.
45. Вітлінський В. В., Наконечний С. І. Ризик у менеджменті. — К.: Борисфен, 1996. — 336 с.
46. Воблый К. Г. Основы экономии страхования. — М.: Анкил, 1995. — 228 с.
47. Ефимов С. Л. Организация управления страховой компанией: теория, практика, зарубежный опыт. — М.: Рос. юрид. издат. дом, 1995. — 150 с.
48. Ефимов С. Л. Энциклопедический словарь: Экономика и страхование. — М.: Церих-ПЭЛ, 1996. — 528 с.
49. Залетов А. Н. Страхование в Украине / Под ред. О. О. Слюсаренко. — К.: Междунар. агенция “BeeZone”, 2002. — 452 с.
50. Залетов О. М. Страхування UA: Навч. посіб. / За ред. О. О. Слюсаренка. — К.: Міжнар. агенція “BeeZone”, 2003. — 320 с.
51. Зубец А. Н. Страховой маркетинг. — М.: Анкил, 1997. — 256 с.
52. Зубец А. Н. Страховой маркетинг в России. — М.: Центр экономики и маркетинга, 1999. — 344 с.
53. Касимов Ю. Ф. Начала актуарной математики. — Зеленоград: НТФ НИТ, 1994. — 184 с.

54. *Лапушта М. Г., Шаршукова Л. Г.* Риски в предпринимательской деятельности. — М.: ИНФРА-М, 1996. — 224 с.
55. *Основы страхового деятельности: Учебник / Отв. ред. проф. Т. А. Федоровой.* — М.: БЕК, 2001. — 768 с.
56. *Ротова Т. А., Руденко Л. С.* Страхування: Навч. посіб. — К.: Вид-во КНТЕУ, 2001. — 400 с.
57. *Рябкин В. И.* Актуарные расчеты. — М.: Финстатинформ, 1996. — 90 с.
58. *Социальное и личное страхование. Опыт страхового рынка ФРГ.* — М.: Анкил, 1996. — 122 с.
59. *Страхование от А до Я. Книга для страхователей / Под ред. Л. И. Корчевской, К. Е. Турбиной.* — М.: ИНФРА-М, 1996. — 624 с.
60. *Страховой портфель (Книга предпринимателя. Книга страховщика. Книга страхового менеджера) / Отв. ред. Ю. Б. Рубин, В. И. Солдаткин.* — М.: СОМИНТЭЖ, 1994. — 640 с.
61. *Сухов В. А.* Государственное регулирование финансовой устойчивости страховщиков. — М.: Анкил, 1995. — 112 с.
62. *Турбина К. Е.* Общества взаимного страхования. — М.: Анкил, 1993. — 56 с.
63. *Фалин Г. И.* Математический анализ рисков в страховании. — М.: Рос. юрид. издат. дом, 1994. — 130 с.
64. *Хемптон Д.* Финансовое управление в страховых компаниях. — М.: Анкил, 1995. — 264 с.
65. *Шахов В. В., Миллерман А. С., Медведев В. Г.* Теория и управление рисками в страховании. — М.: Финансы и статистика, 2002. — 224 с.
66. *Шелехов К. В., Бігдаш В. Д.* Страхування. Страхові послуги: Навч.-метод. посіб. — К.: Вид-во ІЕУГП, 2000. — 268 с.
67. *Шминова М. Я.* Основы страхового права России. — М.: Анкил, 1993. — 178 с.
68. *Штрауб Э.* Актуарная математика имущественного страхования. — М., 1994. — 148 с.
69. *Экономика страхования и перестрахования.* — М.: АНКІЛ, 1996. — 224 с.
70. *Юрченко Л. А.* Финансовый менеджмент страховщика: Учеб. пособие для вузов. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. — 200 с.
71. *Юлдашев Р.* Российское страхование. Системный анализ понятий. — М.: Анкил, 2000. — 448 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Методичні матеріали до практичних та семінарських занять з дисципліни “Страхування”	4
Плани практичних та семінарських занять	6
Тести до семінарських та практичних занять.....	10
Методичне забезпечення самостійної роботи студентів.....	48
Зміст дисципліни	49
Теми рефератів.....	55
Розрахункові завдання для контрольної роботи	59
Методичне забезпечення контролю знань	61
Питання для самоконтролю	65
Тести до підсумкового контролю.....	68
Список літератури	82

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *А. А. Карпова*
Комп’ютерне верстання *Н. М. Музиченко*

МАУП

Зам. № ВКЦ-3102

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП